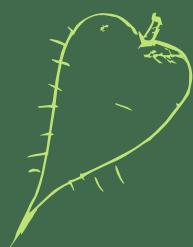
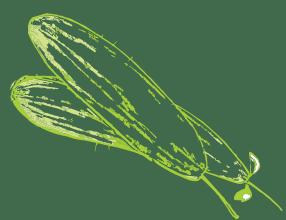
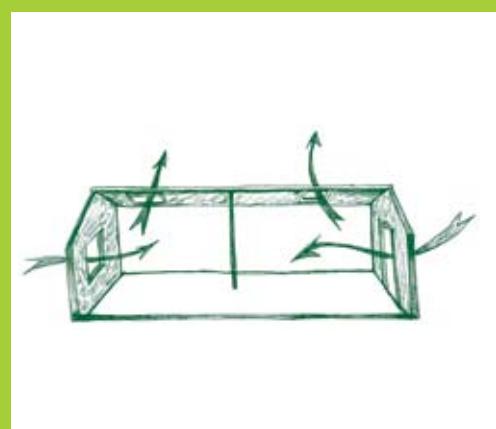

Истехсоли сабзавот дар гармхонаҳо

Маслиҳатҳо барои истифодабарандагон

Истехсоли сабзавот дар гармхонаҳо
Маслиҳатҳо барои истифодабарандагон

Тоҳироҳ Абдуллоҷон
Ҳабибуллоев Асадулло
Могет Ҳавӣер
Олимов Муродҷон
Насриддинов Фармон
Ориол Кристин
Ва
Қундузов Бобомурот

Рассом
Фарруҳ Нематзода

Тарроҳ
Фарида Юнусова

Чопи мазкур бо маблағузории Иттиҳоди Аврупо ва Вазорати Корҳои Хориҷии Нидерландия тавассути ташкилоти Занҳои Аврупо барои Ояндаи Умумӣ амалӣ гардид. Фикру ақидаҳои дар брошюраи мазкур чоп шуда ҳатман фикру ақидаҳои Иттиҳоди Аврупо ва Вазорати Корҳои Хориҷии Нидерландия тавассути ташкилоти Занҳои Аврупо барои Ояндаи Умумӣ Ақсаро инъикос намекунанд.

Ministry of Foreign Affairs of the
Netherlands

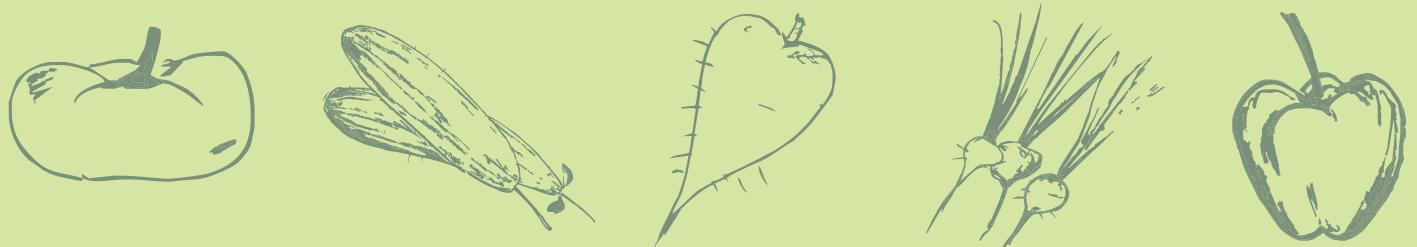

Истеҳсоли сабзавот дар гармхонаҳо

Маслиҳатҳо барои истифодабарандагон

2013

ПЕШГУФТОР

Дар соли 2011 ОДРИ НОВ ва Герес лоиҳаеро оғоз карданд, ки дар чорҷӯбай он дар ҳудуди вилюяти Суѓ тарғиби соҳтмон ва истифодаи гармхонаҳо ифода ёфта буд. Ҷамоатҳои Фондарёи ноҳияи Айнӣ ва Ошобай ноҳияи Ашт ҳамчун минтақаҳои нишонӣ интихоб карда шуда буданд.

Лоиҳа дар соли 2013 ба анҷом расид, ки дар натиҷаи он 87 нафар дехқонон оиди малакаҳои соҳтмони гармхонаҳо ва истеҳсоли ғайримавсимиҳи сабзавот дастгирӣ ва омӯзонида шуданд. Дар брошюраи мазкур маълумот ва дастуралмалҳо оиди истифодабарии гармхонаҳо омада, дехқононро дар интихоби зироат ва парвариши онҳо меомӯзонад, зоро дониши омӯхта шуда ба онҳо имкон медиҳад, то фаъолияти соҳибкории ҳудро устувор гардонанд.

Маслиҳатҳо дар асоси принципҳои кишоварзии устувор омадаанд. Таъмини аҳолӣ бо ҳӯрокӣ босифат тавассути истифодабарии дарозмуддати захираҳои табиӣ (хок, об, хаво) ҳадафи кишоварзии устувор мебошад.

МУНДАРИЧА

Мавзӯи 1	Интихоби зироат бо мақсади ба даст овардани даромад	4
Мавзӯи 2	Тартиб додани нақшай зироатӣ	6
Мавзӯи 3	Интихоби тухмӣ	10
Мавзӯи 4	Барқарор кардани хок пас аз анҷоми соҳтмони гармхона	11
Мавзӯи 5	Бизнес-нақшай яксола барои истеҳсоли сабзавот дар гармхона	12
Мавзӯи 6	Соҳтмони гармхона	15
Мавзӯи 7	Компостро чӣ тавр тайёр бояд кард	16
Мавзӯи 8	Ташкил кардани қабати гармидаҳии хокӣ	18
Мавзӯи 9	Парвариши кӯчат	19
Мавзӯи 10	Усулҳои техникии истеҳсоли помидор дар гармхонаҳо	21
Мавзӯи 11	Усулҳои техникии истеҳсоли бодиринг дар гармхонаҳо	23
Мавзӯи 12	Усулҳои техникии истеҳсоли қабудӣ ва шалғамча (редиска) дар гармхонаҳо	25
Мавзӯи 13	Усулҳои техникии истеҳсоли турб (редъка) дар гармхонаҳо	26
Мавзӯи 14	Усулҳои техникии истеҳсоли қаланғури булғорӣ дар гармхонаҳо	27
Мавзӯи 15	Усулҳои техникии истеҳсоли қарами баҳорӣ дар гармхонаҳо	29
Мавзӯи 16	Усулҳои техникии истеҳсоли поруи растани (зеленое удобрение) дар гармхонаҳо	31
Мавзӯи 17	Ҳодисаҳои физиологӣ – некроз ва пӯсиши мева	32
Мавзӯи 18	Ҳодисаҳои физиологӣ – думчай сиёҳ (вершинная гниль) ва таркиши мева	33
Мавзӯи 19	Ҳодисаҳои физиологӣ – доғи сабз, печидашавии барг	34
Мавзӯи 20	Ҳашароти зааррасон – тасмакирми дерӣ, кирми хокистарӣ, шабпараки шабона	35
Мавзӯи 21	Зааррасон – трипс	36
Мавзӯи 22	Зааррасон – кирми симмонанд (проволочник)	36
Мавзӯи 23	Зааррасонҳо – шабуши растани ва алейрод (қанотсафедак): ҳашаротҳои маканд	37
Мавзӯи 24	Бемории хок: Ё ин ки bemorии камкӯватии хок	38
Мавзӯи 25	Бемориҳо: оидиум ва милдю	39
Мавзӯи 26	Бемориҳо – вируси мозаика/вируси тамоку	40
Мавзӯи 27	Офтобхӯронӣ барои безарар гардонидани замин	40
Мавзӯи 28	Идоракунии иқлими гармхона	41
Мавзӯи 29	Идоракунии иқлими гармхона: насб кардани плёнка	42
Мавзӯи 30	Идоракунии иқлими гармхона: рӯйпӯши шабона	43
Мавзӯи 31	Насб кардани системai обёрии қатрагӣ	44
Мавзӯи 32	Мавқеи тавсияшуда барои чойгир кардани гармхона	45
Мавзӯи 33	Маводҳои заруриро (полиэтилен, тухмӣ, обёрии қатрагӣ) чӣ тавр бояд дастрас кард?	46

Мавзӯи 1

ИНТИХОБИ ЗИРОАТ БО МАҚСАДИ БА ДАСТ ОВАРДАНИ ДАРОМАД

Зироатро аввалан вобаста аз нархи фурӯши ҳосил ва қабл аз ғунучини ҳосил интихоб кардан лозим аст. Ҳангоми фурӯш ба зироатҳои арзишашон баланд афзалият дода мешавад. Муҳим аст, то ин ки маҳсулоти худро ҳатман бо нарзи баланд фурӯшед.

Сипас, Шумо имконияти парвариши ин намуди сабзавотҳоро дар гармхонаҳо бо риояи ҳарорати ба онҳо лозима парвариш карданро дида бароед.

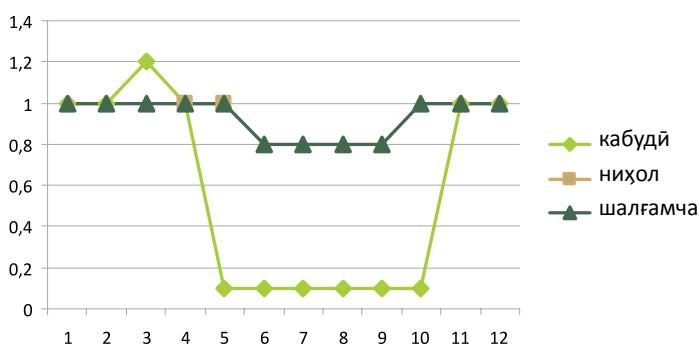
1. Нархи сабзавот

a/ Нархи сабзавот дар бозори деҳаи Аппон дар давоми як сол (2012)

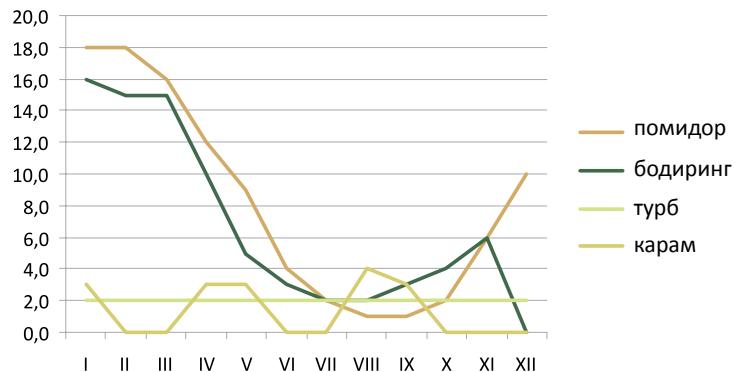
b/ Нархи кабудӣ дар бозори деҳаи Аппон дар давоми як сол (2012)

НАРХ ДАР БОЗОРИ ДЕҲАИ АППОН

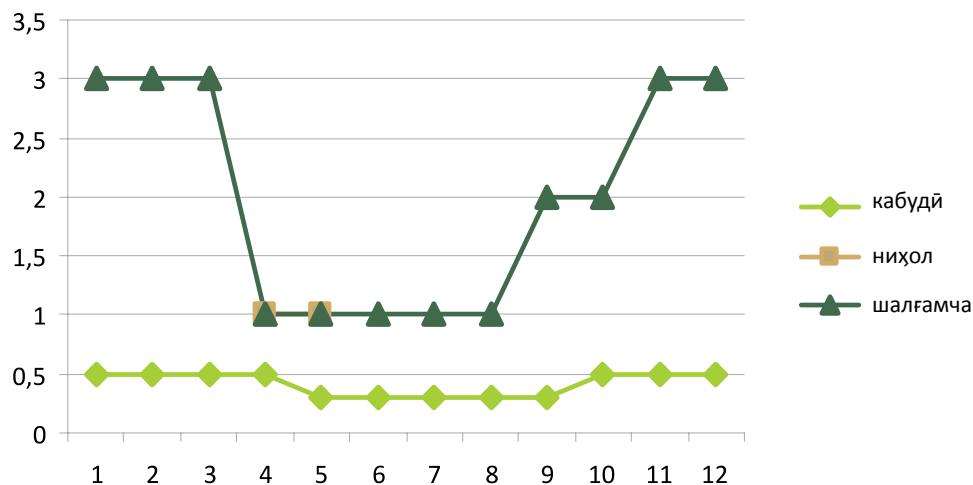

c/ Нархи помидор ва бодиринг дар бозори деҳаи Сарвода дар давоми як сол (2012)

НАРХ ДАР БОЗОРИ ДЕҲАИ САРВОДА

НАРХ ДАР БОЗОРИ ДЕҲАИ САРВОДА

2. Ҳарорати ҳавои гармхона

Фарқияти ҳарорати ҳавои гармхона ва ҳарорати шабонаи берунӣ +10°C-ро ташкил медиҳад.

Истифодабарии болопӯши шабона на кам аз 3 дарача Селсийи иловагиро таъмин менамояд. Ҳарорати ҳавои гармхонаатонро ҳисоб карда бароред ва муайян созед, то қадоми аз зироатҳоро дар он парвариш карда метавонед.

3. Ҳароратҳои аз ҳама мувофиқ барои сабзавотҳои интихобшуда

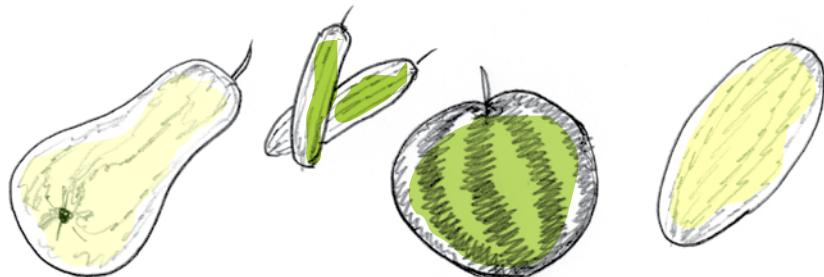
	Помидор	Бодиринг	Зироатҳои хушбӯй, кабудай ва шалғамча
Ҳарорати мувофиқи хок барои нешзании растани	25°	25°	8-12°
Ҳарорате, ки дар он сабзавот сабзиданро бас мекунад	12°	12°	0°
Ҳарорати миёнаи идеалӣ	Шабона: 13° Рӯзона: 25°	Шабона: 20° Рӯзона: 23°	15-18°

Мавзӯи 2 ТАРТИБ ДОДАНИ НАҚШАИ ЗИРОАТӢ

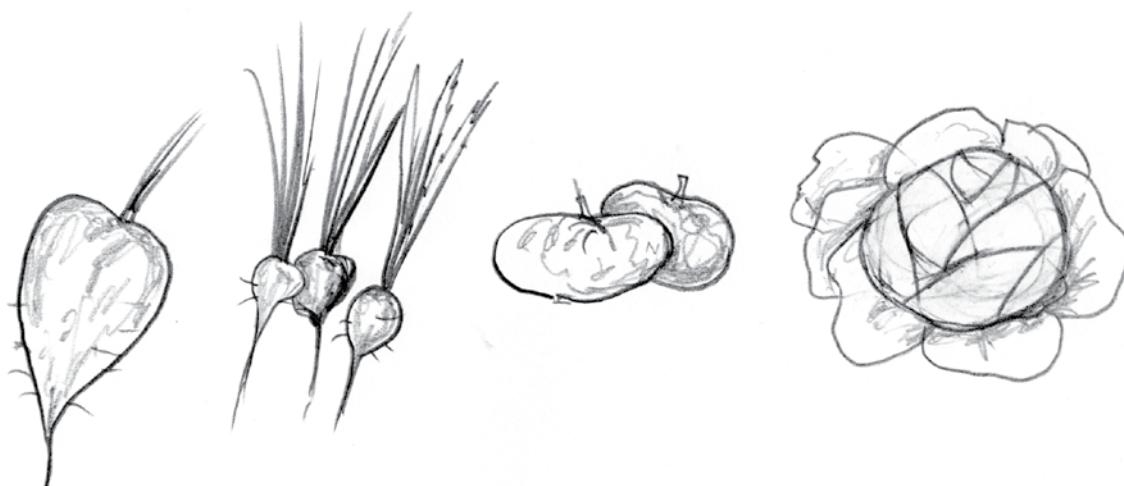
Пеш аз ҳама, Шумо бояд оилаҳои гуногуни сабзавотро дониста ва шинохта тавонистанатон лозим аст

Оилаи ангурӣ сагак: помидор, қаланфури булғорӣ, қаланфури тез, картошка, боимчон

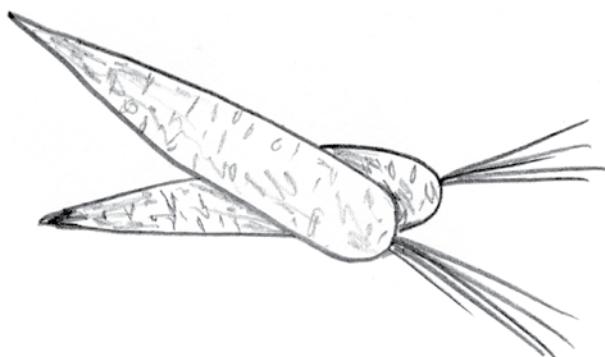
Оилаи кадугинҳо: бодиринг, каду, тарбуз, харбуза

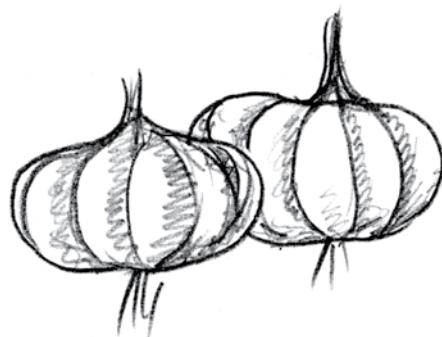
Оилаи чилликгулҳо: карам, турб, шалғамча (редиска), вазирек (рапс), шалғам.

Оилаи момочайӣ: лаблабу, испаноқ.

Оилаи чартгулон: сабзӣ.

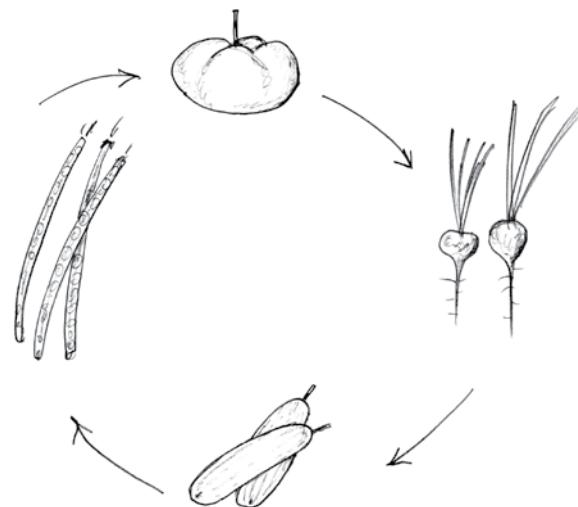

Оилаи пиёзакӣ: пиёз, сирпиёз (чеснок).

Оилаи лӯбиёӣ: лӯбиё, лӯбиёи конски, мош, нут.

Қонунҳои киштгардонӣ инҳоянд:

2 сабзавоти як оила нашояд паси ҳам кишт карда шаванд

Ба қисми ҳосилдиҳандай сабзавот эътибор дихед: ду бехмева ё 2 сабзавоти мевагиро паси ҳам парвариш накунед.

Аз парвариши паси ҳами 2 оилаи сабзавотҳое, ки ба нуриҳо талаботи калон доранд, худдорӣ кунед. Оилаҳои сабзавотҳои ба миқдори зиёди нурӣ эҳтиёҷманд инҳоянд: ангури сагакӣ ва оилаи кадуғиҳо.

Дар вақти тартиб додани нақшай зироатӣ ба 3 принсипҳо риоя кардан лозим аст:

- Ба принсипҳои киштгардонӣ риоя кунед
- Шароити иқлими барои зироат мусоидро (гармии кофӣ) омӯзед
- Боварӣ ҳосил кунед, то зироати кишт мешуда як миқдор даромади молиявӣ меоварад

Мисоли системаи киштгардонӣ барои 3 сол:

Дар иқлими қӯҳистон ва ё дар иқлими зимистонаш бениҳоят хунук (ҳарорати пасттарин дар фасли зимистон поёнтар аз 15°C)

Сол	зироат	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII
1	помидор	+	+	+	+								
	редиска + қӯчак					+	+	+	+				
	бодиринг							+	+	+	+	+	+
	озуқай сабз (маш)										+	+	+
2	редка	+	+	+									
	кабудӣ + қӯчак					+	+	+	+				
	помидор							+	+	+	+	+	+
	озуқай сабз (шабдар)												+
3	бодиринг	+	+	+	+								
	кабудӣ + қӯчак					+	+	+	+	+			
	карами баҳорӣ							+	+	+	+	+	+
	озуқай сабз (берсим)												+

Дар иқлими зимистонаш мұйтадил:

Сол	зироат	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII
1	сирпиёз	+	+	+	+	+							
	кабудай + күчак							+	+	+			
	бодириңг							+	+	+	+	+	+
	озуқаи сабз (маш)											+	+
2	қаламфур	+	+	+	+	+	+	+					
	күчак							+	+	+			
	қарам										+	+	+
	дезинфекцияи хок (дар ҳолати яғон қасалай доштани хок)												+
3	бодириңг	+	+	+	+	+	+						
	кабудай							+	+				
	помидор							+	+	+	+		
	-												

Мавзӯи Зинтихоби тухмӣ

Маълумоти зериро бодиққат хонед:

-номгӯи зироат

Номгӯи навъро дар нақшай кишоварзии худ сабт кунед. Агар зироат ба мӯҳити атрофи худ хуб мутобиқ шавад, пас метавонед онро боз кишт кунед, агар не, Шумо аллакай медонед, ки ин навъи зироатро дар оянда кишт кардан лозим нест.

- Хислатҳои навъи зироат

- Барои кишти навбатӣ дар замини күшод ва ё гармхона
- Гибрид (дар натиҷаи дурагакуни ин зироатҳо тухмиҳои беҳосил истеҳсол медиҳанд)

- Мӯҳлати истифодабарӣ

- Маводҳои кимиёвӣ.

Истифодаи тирам (як намӯд фунгисид) дар кишоварзии органикӣ аз рӯи стандартҳои Аврупой манъ шудааст

- мутобиқшавӣ ба вирусҳои гуногун (вируси мозаикаи бодиринг, милдюи помидор...)

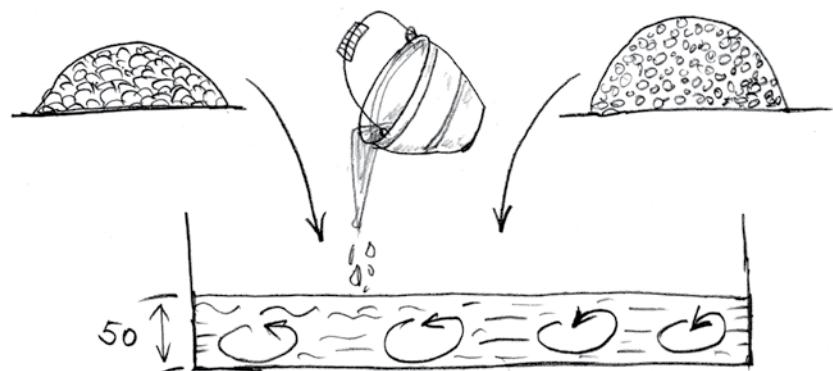
Мавзӯи 4 БАРҚАРОР КАРДАНИ ХОК ПАС АЗ АНЧОМИ СОХТМОНИ ГАРМХОНА

Пас аз ба чуқурии 50см кофтан, хок барои кишт ин гуна барқарор мешавад:

- 50% аз миқдори хоки кофташуда аз сангҳо тоза карда шуда бошад
- 50% компости поругӣ

Хокро хуб омехта кунед.

Қабати ғафсиаш 50см созед. Ба хок ба миқдори зиёд об диҳед. Рӯи хок бояд дар давоми 2 рӯз дар ҳолати намнок монад, ҳамзамон сатҳи намнокиро бо дастонатон тафтиш карда истед.

Хокро ба мӯддати 4-5 рӯз пеш аз кишт истироҳат диҳед

Хок танҳо пас аз 2-3 сол босамар мешавад.

Пас аз босамар шуданаш, хок барои зироатҳо ва ҳосилнокии хуби оянда асос мешавад. Дар ҳолати истифодабарии дуруст ҳочат ба иваз кардани хок нест.

Маъни истифодабарии дуруст ин дар амал иҷро кардани киштгардони хуб, миқдори маҳдуди истифодаи нуриҳои органикӣ ва минералӣ мебошад.

Дар ҳолати бемории шадиди хок, беҳтар мешавад, ки онро бо роҳи офтобхӯронӣ (соляризация) (ба ҷадвали офтобхӯронӣ нигоҳ кунед) мӯолиҷа кард, ки дар ин маврид ба ивази пурраи хок ҳочат намешавад.

Барои кишт ё ниҳолшинонӣ хокро бо роҳи зеरин омода созед: қаблан 10см қабати болоии онро бо каланд (ё зоғнӯл) бояд мулоим кард.

Мавзӯи 5

БИЗНЕС-НАҚШАИ ЯКСОЛА БАРОИ ИСТЕҲСОЛИ САБЗАВОТ ДАР ГАРМХОНА

Масоҳати қитъаи замини тайёркардашуда дар гармхона бо m^2 :

1. Нақшай солонаи зироатӣ

Моҳ		VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII
Зироати 1													
Зироати 2													
Зироати 3													
Зироати 4													

2. Ҳароҷотҳо

Чараёни парвариши зироатҳо

	Зироати 1	Зироати 2	Зироати 3	Зироати 4
Миқдори лозимии тухмӣ барои кишт (бо кг)				
Нархи тухмӣ (Сомонӣ/г)				
Миқдори лозимии нурии №1 (бо кг) барои 1 m^2				

Миқдори лозимии нурии №1 (бо кг) барои як давра				
Нархи нурии №1 барои як давра				
Миқдори лозимии нурии №2 барои 1м ²				
Миқдори умумии нурии №2 барои як давра (бо кг)				
Нархи нурии №2 барои як давра				
Нархи маводҳои лозима барои ҳимояи (фитосанитария) растаниҳо				

Арзиши воситаҳои истеҳсолӣ

	Зироати 1	Зироати 2	Зироати 3	Зироати 4
Нархи умумии тухмӣ				
Нархи нурии №1				
Нархи нурии №2				
Нархи маводҳои лозима барои ҳимояи (фитосанитария) растаниҳо				
Нархи полиэтилен (сомонӣ/сол)				
Арзиши об (сомонӣ/сол)				
Пардоҳт барои системai обёрии қатрагӣ (сомонӣ/сол)				
Арзиши асбобҳо (сомонӣ/сол)				

Дигар харочотҳо

Музди меҳнат (сомонӣ/сол)	
Андоzi замин (сомонӣ/сол)	
Дигар харочотҳо ба истеҳсолоти гармхона марбут (сомонӣ/сол)	

3. Фурӯши маҳсулоти Шумо

Махсулоти худро дар күчо фурӯхта метавонед?		-
Ҳамагӣ харочотҳо		сомонӣ / сол
Ҳарочотҳо барои боркашонии маҳсулоти фурӯшӣ		
Ҳамагӣ харочотҳо барои фурӯш		сомонӣ / сол

4. Ҳамагӣ харочотҳо

Ҳарочотҳо барои лавозимот		сомонӣ / сол
Дигар харочотҳо		сомонӣ / сол
Ҳарочотҳо барои омӯзиши нарҳ дар бозорҳо		сомонӣ / сол
Ҳамагӣ		сомонӣ / сол

5. Даромад аз истеҳсолот

	Зироати 1	Зироати 2	Зироати 3	Зироати 4
Теъдоди растаниҳо/зичӣ бар ҳар 1m^2				
Ҳосилнокӣ (кг/растани ё кг/ m^2)				
Нарҳи фурӯш ба ҳисоби миёна (сомонӣ/кг)				
Даромад аз истеҳсолот (сомонӣ)				
Ҳамагӣ даромад				

6. Фоиданокии бизнеси Шумо

ДАРОМАД – ХАРОЧОТ		сомонӣ / сол
-------------------	--	--------------

Хулоса

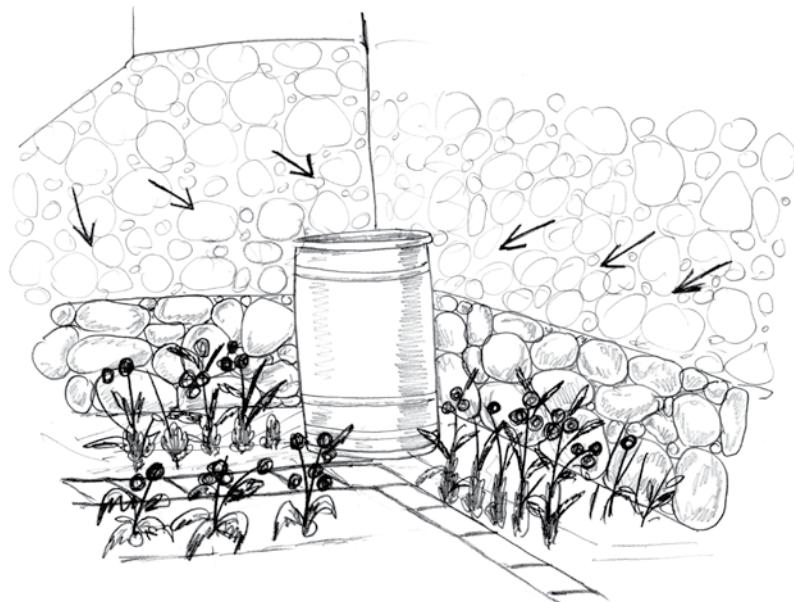
Оё бизнеси Шумо даромаднок аст?

Шумо бизнеси худро чӯй тавр боз ҳам даромаднок карда метавонед?

Мавзӯи 6 ТАШКИЛИ ГАРМХОНА

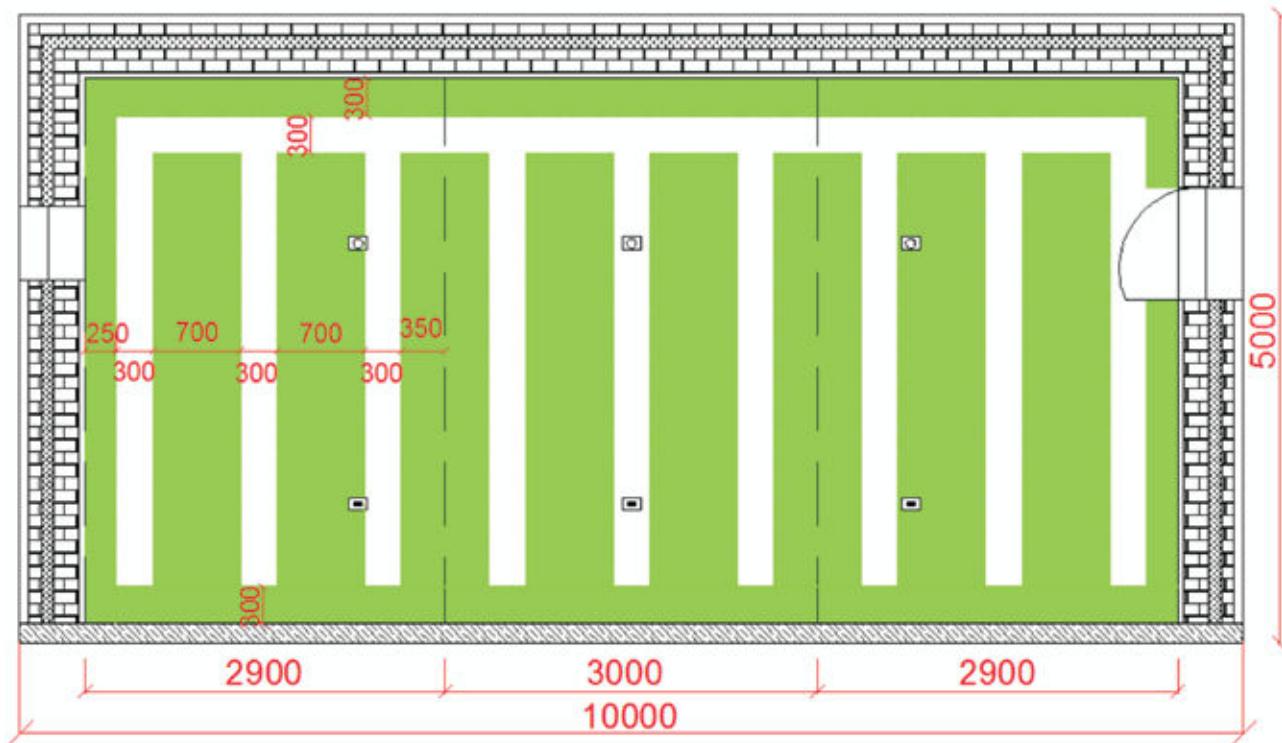
Амалҳои зериро риоя кунед:

- аз гармии дар деворҳо нигоҳдошташуда истифода бурда, дар зери онҳо кишт кардан
- масоҳати роҳравҳоро то қадри имкон кам кардан.

Дар мисоли зерин нақшай гармхонае омадааст.

Хатҳои кишти барашон 70 см имкон медиҳанд, то ки растаниҳо дар зичии хуб нашъунамо кунанд. Дар ин чо 2 хати растаниҳо, ки аз байнашон 70 см, вүчуд доранд.

Ранги сабз ҷои шинонидани растаниҳоро, ва ранги сафед ҷои гаштанро ишора медиҳад. Зарфи обзахиракуниро метавонед дар як кунҷи гармхона ҷойгир кунед.

Дар баландии 40 см аз рӯи замин, дар ягон сутуни мобайни гармхона ҳароратсанҷ монед.

Мавзӯи 7 ТАЙЁР КАРДАНИ КОМПОСТ

Афзалиятҳо:

Компост – ин нуре мебошад, ки растаниҳоро бо моддаҳои ғизодиҳандаи тайёр таъмин намуда, ба хок фоидай дарозмуддат мерасонад. Сохти хокро беҳтар намуда ба нигоҳдории намӣ мусоидат мекунад. Дар ҷараёни пӯшиш дар пору ҳамаи қасалиҳо, ҳашарот ва заараркунандаҳои гуногун, инчунин тухмиҳои алафҳои бегона несту нобуд карда мешавад.

Вай чӣ таъсир дорад?

Компост - ин пӯшишест, ки ба воситаи микроорганизмҳои растани барои омода намудани нурии гиёҳӣ (гумус) мебошад.

Компост ҳамчун ғизодиҳандаи асосӣ барои ҳама намуд зироатҳо ва ҳамчун нурии гиёҳӣ барои парвариши ниҳолҳо истифода бурда мешавад.

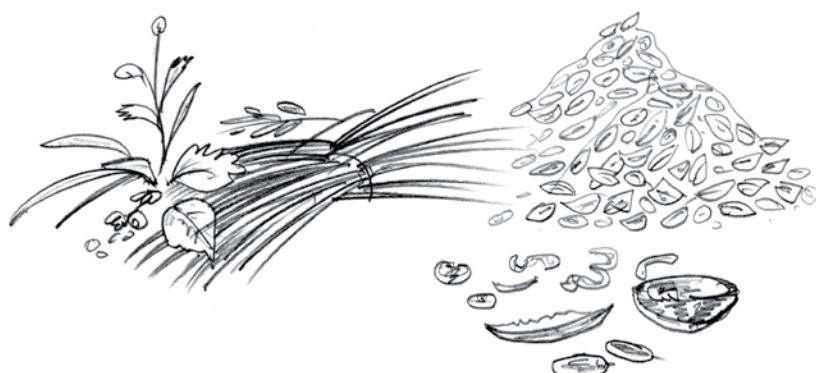
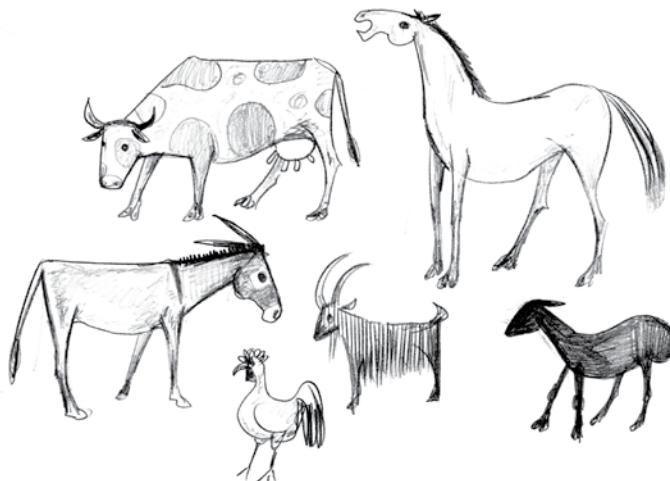
Компостро чӣ тавр тайёр мекунанд:

Чоҳе тайёр кунед:

чуқуриаш 1 метр, бараш-1м, дарозиаш-1м

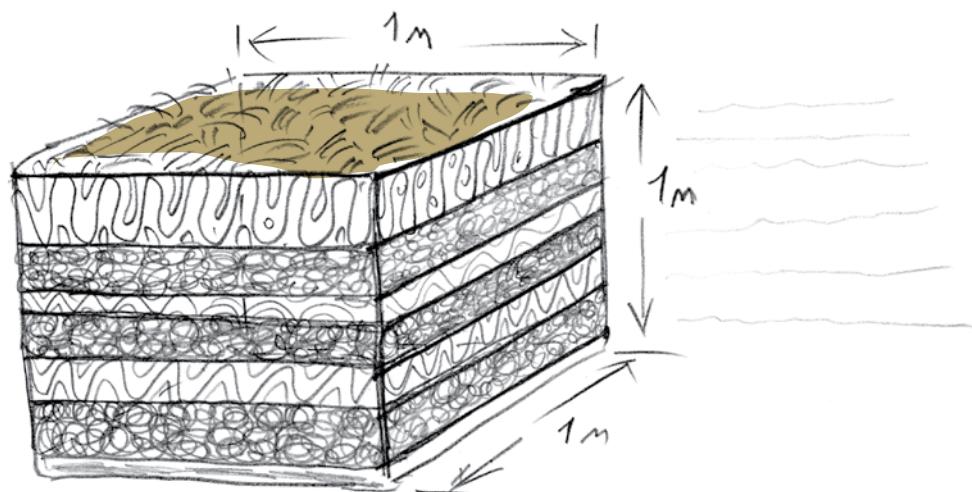
Барои тайёр кардани компост маҳсулотҳои зерин истифода бурда мешаванд:

- пору (поруи ғов, бузу гӯсфанд, ҳар, ҳатто аз оғил ва бо қаҳ омехташуда бошад ҳам)

- Боқимондаҳои хурдҳачми сабзавот: баргу ҳазон, ҳасбеда, шоҳу навдаҳои хурд, аррамайдо аз ошхона (пӯстоҳи сабзавот).

Бо назардошти миқдори қаҳи дар пору буда боқимондаҳои сабзавот бояд аз 20% то 40% и ҳаҷми үмумии компостро ташкил диханд.

Ба даруни ҷох аввал як қабат пору, пас қабати боқимондаҳои хурдҳаҷми сабзавот, боз як қабат пору гузоред. Дар охир об ҳамроҳ карда ҷоҳро по пленкаи полиэтиленӣ пӯшонидан лозим аст.

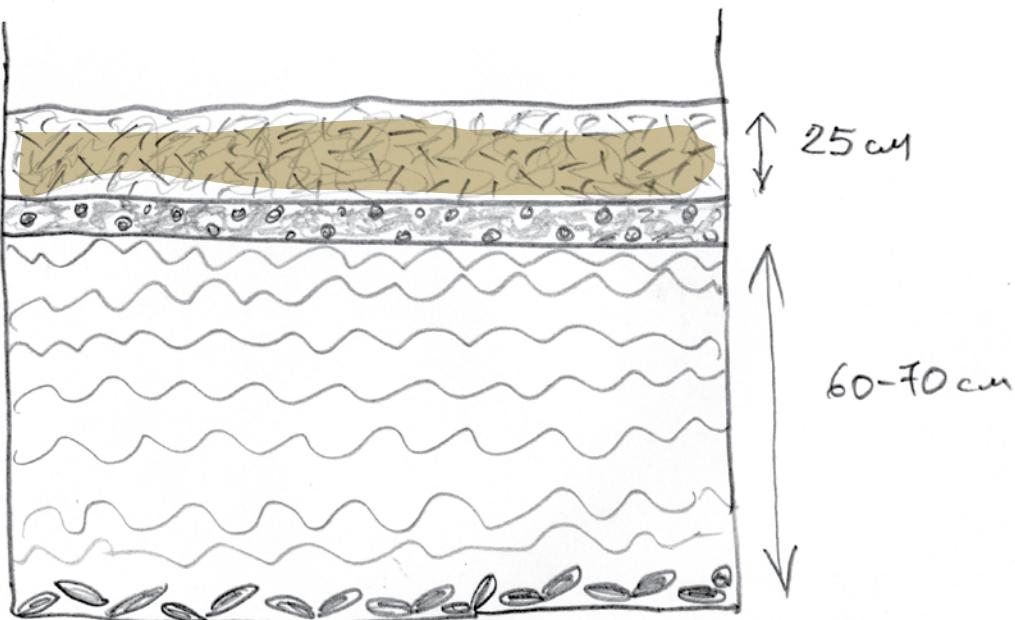
Компостро аз моҳи март то октябр то ба пӯсиши пурра гузоред. Тавсия карда мешавад, ки дар як маврид ҳамаи компостро аз ҷоҳ гирифта онро омехтан лозим меояд.

Компост он ҷоҳ тайёр мешавад:

- вақте, ки дигар бадбӯй намешавад
- вақте, ки ба ҳоки сиёҳ ё ҷигарранги маҳин монанд мешавад

Агар дар тирамоҳ барои тайёр кардани компост маҳсулот бисёр бошад, ҷоҳро холӣ карда, компости тайёршударо ба ҳалтаҳо гирифта дар ҷои салқин ва на он қадар хушк нигоҳ доштан мумкин аст. Пас метавонед ҷоҳро барои тайёр кардани боз як миқдор компост, ки дар фасли баҳор тайёр мешавад, истифода баред.

Мавзӯи 8 ҚАБАТИ ГАРМ

Поруи асп интихоби беҳтарин мебошад (зеро назар ба дигар поруҳо аз ҳама зиёд гармӣ истехсол мекунад).

Таносуб: агар дар таркиби пору қаҳ ва маводи хушк бошад, онгоҳ ба он маводи намнок (алафии тар, пасмондаҳои ошхона) илова намудан даркор аст.

2/3 ҳисса пору ва 1/3 ҳисса маводи нам.

Махсусан, аз ҳад зиёд об додан лозим нест, омехта бояд каме намнок бошад кифоя.

Баландии қабат: ҳар қадар, ки қабат ғафстар бошад, ҳамон қадар гармиро зиёдтар нигоҳ медорад.

Қабати гармро аз ҳад зиёд мачақ (сахт) накунед.

Метавон дар рӯи он як қабат хок реҳт ё ин ки якбора дар болои он тубакҳои растанидорро гузашт то ин ки аз гармии он баҳра баранд.

Ҳарорат бояд зуд боло равад (дар муддати якчанд соат).

Агар ҳарорат пас аз ним рӯз баланд нашавад, онгоҳ сабаб дар таносуб, намнокӣ ё ҳаво мебошад.

Қабати гарм аз 2 то 3 ҳафта гармӣ медиҳад, баъдан ҳарорат тадриҷан паст мешавад.

Боқимондаи пору:

ин аллакай компости ним-тайёр мебошад.

Дар ин чо онро бо 2 роҳ истифода бурдан мумкин аст:

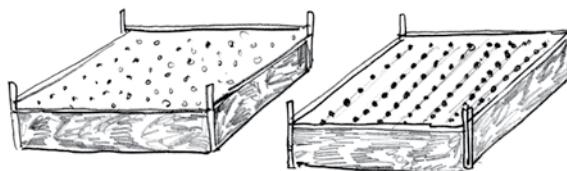
- идома додани ҷараёни компостшавӣ бо воситаи рӯйпӯш (брезент) (бо мақсади дар натиҷаи шусташавӣ ва хушкшавӣ аз офтоб нигоҳ доштани моддаҳои ғизодиҳанда дар таркиби пору буда)

- истифодаи он барои сабзавотҳои «пурхӯр» (ғизоталаб). Поруро бо хок омехта накарда танҳо ба қабати болоияш паҳн кунед.

Мавзӯи 9 ПАРВАРИШИ КҮЧАТ

Кишт намудан:

ДАР ҚУТТЙ: ПАРОКАНДА

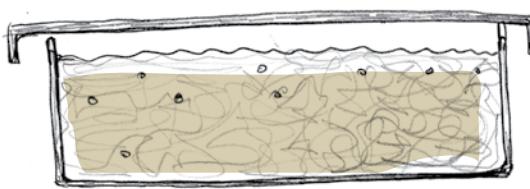
Ё ҚАТОР ДАР ЧҮЯКХО

ДАР ТУБАКЧАХО

(АЗ ҚОҒАЗ, КАРТОН Ё ТУБАКЧАХОИ
КОР КАРДА БАРОВАРДА ШУДА)

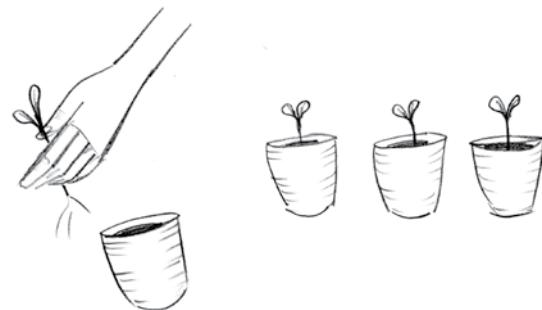
- Хокро барои кишти ниҳол тайёр кунед -компост (70%) ва хок (30%)
- омехтаи тайёршударо ба қуттие чой кунед
- Қуттиро пур кунед - 2 см поён аз сатҳи болоии қуттй
- Тухмиро кишт намуда, бо қабати 1.5 см бо омехтаи мазкури компост ва хок рӯйпӯш кунед
- Бо эҳтиёт об дода, бо плёнка пӯшонида, қуттиро дар ҳарорати барои растаний мӯвофиқ гузоред.

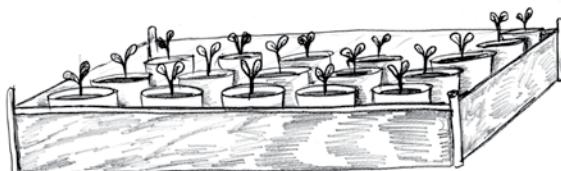
- Вақте ки нешзаний оғоз ёфт ва растаниҳо ба баромадан сар карданд, қабати плёнкагиро гирифтан лозим меояд.

- Пас, қуттиро дар чойи равшан то вақти ба кӯчонидан тайёр шудани растаниҳо чойгир кунед
- Хокро намнок нигоҳ доред.

Кӯчонидани кӯчатҳо ба хок

Қабл аз кӯчонидан ба қуттӣ об надиҳед.

Қабл аз кӯчонидан тубакҳоро тайёр кунед: онҳоро бо омехтаи компост ва хок пур кунед.

Баъдан, пеш аз кӯчонидани растаний бо қошуқчае хокро мулоим кунед, то ҳангоми решакан кардан ба решавӣ он осеб надиҳед

Пешакӣ бо ангушти хурд дар тубак сӯрохие кунед.

Дар он бо эҳтиёт растаниро чойгир карда хоки дар атрофи ниҳол бӯдаро зер кунед.

Кӯчонидани растаний ба хок

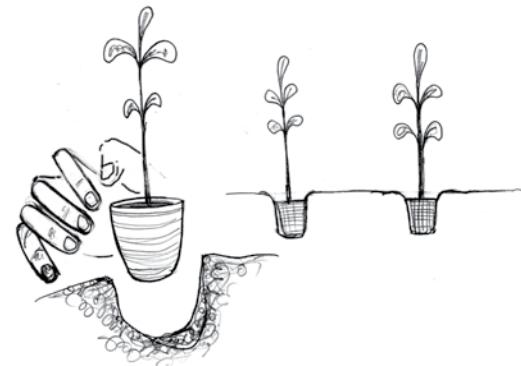
Ба тубак қабл аз кӯчонидан об надиҳед

Хокро мулоим карда дар он барои кӯчатҳо сӯрохиҳои хурдро омода кунед

Дар ҳолати коғазӣ набудани тубак растаниро аз он решакан кунед.

Эҳтиёт бошед то решавӣ осеб набинад ва хоки дар гирди решавӣ буда дар ҷояш бимонад.

Решавӣ бо хокаш ба хоки тайёркардашуда гузашта, хоки дар гирди растаний бӯдаро зер кунед, яъне дар ин ҳолат решавӣ растаний ба хоки нав ҳамроҳ мешавад.

Обро бисёр диҳед, вале мутаваҷҷеҳ бошед, то сатҳи об аз растаний баланд нашавад

Растаниҳое, ки тухмиашон калонҷаҷм мебошанд (бодиринг, қаланфури булғорӣ, ҳарбуза, каду, қарам, гулҳо) рост ба даруни тубак кишт кунед.

Омехтаи хок ва компостро тайёр кунед.

Тухмиро ба тубак гузоред. Онро ба чӯкӯрии аз 1 см камтар ҷойгир кунед.

Бо қабати 0,5 см бо омехтаи хок ва компост рӯйпӯш кунед.

Об диҳед.

Бо мақсади тезонидани ҷараёни сабзиш тубакро бо плёнка рӯйпӯш кунед. Плёнкаро ҳамон замоне, ки растаний неш мезанад бартараф кунед.

Растаниро пас аз ба кӯчонидан омода шуданаш ба замин кӯчонед.

Мавзӯи 10 УСУЛҲОИ ТЕХНИКИИ ИСТЕҲСОЛИ ПОМИДОР ДАР ГАРМХОНАҲО

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
12 Рӯз	30-40 Рӯз										120 Рӯз

Кишт

кӯчонидани аввалин аз қуттӣ ба тубак = 12 рӯз пас аз кишт
кӯчонидани дуюм аз тубак ба замин = аз 30 то 40 рӯз пас аз кӯчонидани якум
ҳосил = 110 рӯз, пас аз рӯзи кишт, вале ба навъ ва намуди растани вобаста аст.
Фосилаи ҳосилдиҳӣ аз 60 то 120 рӯз давом медиҳад.

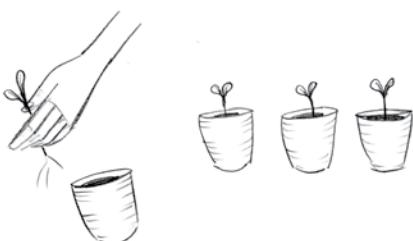

Кишти тухмӣ

Чуқурии ҷои тухмӣ = 0,5 см

Ҳароратҳои мувофиқ барои неш задани растани инҳоянд: хок = 25°C, ҳаво = 18-20°C

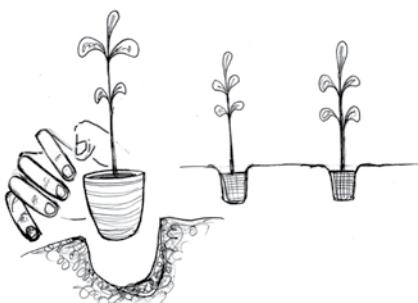

Кӯчонидани аввалин аз қуттӣ ба тубак

Кӯчонидани аввалин (аз қуттӣ ба тубак) дар ҳолати пайдоиши котиледон (нахустин 2 барги растани) амалӣ мегардад.

Ҳароратҳо бояд чунин бошанд:
T⁰ хок = 15-20°C, T⁰ ҳаво = 15°C шабона, 20°C рӯзона
Зичӣ ҳангоми кӯчондан 4 растани ба ҳар як м² баробар мебошад
Фосилаи байни қаторҳо = 40 см
Фосилаи байни растаниҳо = 50 см

Кӯчонидани дуюм: аз тубак ба замин

Кӯчонидани дуюм он вақт амалӣ мегардад, ки кӯчат ақаллан 3 адад барг дошта бошад (без назардошти 2 адад котиледон) ва он вақте, ки растани нахустин гули ҳудро пайдо мекунад.

Ҳароратҳо бояд чунин бошанд:
T⁰ хок = 20°C, T⁰ ҳаво = 13°C шабона, 25°C рӯзона

Ғизои хок

Компостро ба тамоми масоҳати замин паҳн кунед, яъне бо таносуби 7 кг барои 1 қатор

Дар вақти кӯчонидани помидор поруро ба қаторҳо ҳамроҳ кунед.

Поруро бо каланд ба чуқурии 10 -15 см побел кунед. Кӯчатҳоро кӯчонед.

Пас аз кӯчонидан агар кӯчатҳоро то ба сатҳи коғӣ кӯчонида набошед, пас баландии қатори киштро то ба сатҳи барги аввал бардоред.

Ба таноб такя кунонидани растаниҳо

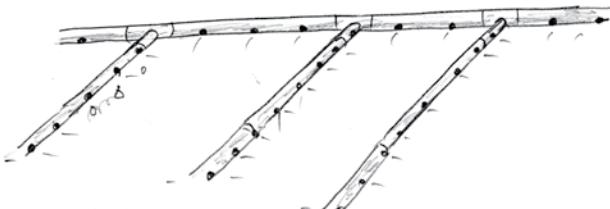
Пеш аз ба таноб такя кунонидан растаний бояд решай устувор дошта бошад (21 рӯз пас кӯчонидан ба хок).

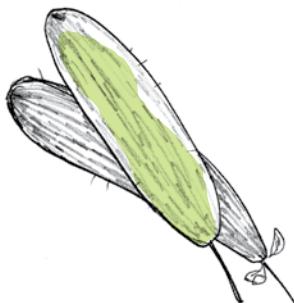
Обёри

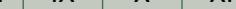
Ба растаний на бо мақсади тар, балки намнок нигоҳ доштани хок ҳар 2 рӯз об дихед.

Ҳангоми истифодаи обёрии қатрагӣ қатраҳои об набояд новобаста ба худи растаний, балки 10 см дур аз он ба хок раванд, вагарна аз ин ҳолат растаний ба норасогии ҳаво мерасад.

Мавзӯи 11 УСУЛҲОИ ТЕХНИКИИ ИСТЕҲСОЛИ БОДИРИНГ ДАР ГАРМХОНАҲО

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
	 						 				

БОДИРИНГИ БАРВАҚТЫ

БОДИРИНГИ ТИРАМОХЙ

Барои парвариши бодиринг дар гармхона ду давраи хавасовар вучуд доранд:

- бодиринги баҳорӣ, ки дар моҳҳо май ва июн ҳосил медиҳанд
 - бодиринги тирамоҳӣ, ки дар моҳҳо октябр ва ноябр ҳосил медиҳанд.

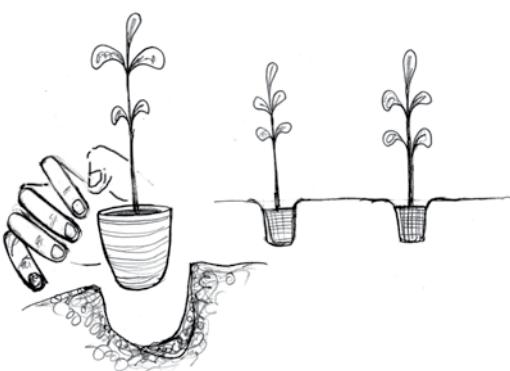
Кишт новобаста ба тубакҳо

Ба чүкүрии 1см кишт кунед

Хароратъо барои нешзанй инҳоянд:
 T^0 хок = $23 - 25^{\circ}\text{C}$, T^0 ҳаво = 23°C (28°C ҳарорати аз
 ҳама мусоиди ҳаво ба ҳисоб меравад).

Пас аз он, ки растаниҳо неш мезананд, ҳарорати ҳаво бояд то 23°C фароварда шавад.

Күчонидан (аз тубак ба замин)

Күчонидани растамиро 20 - 25 рұз пас аз кишт ва пайдо-иши 2 адад котиледон (дубаргак) амалй мегардонанд.

Хароратхō барои кӯчонидан инҳоянд:
 T^0 хок = 21°C , T^0 ҳаво = $20 - 21^{\circ}\text{C}$ шабона,
 23°C рӯзона.

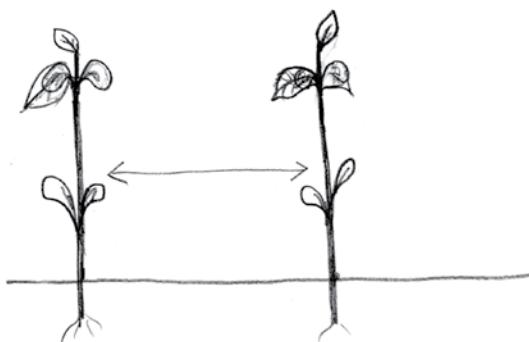

Растанй бо реша ва хокаш ба замин күчонида шуда, дубаргак набояд дар зери хок монад, зеро дар ин мархила растанй хеле нозук мебошад.

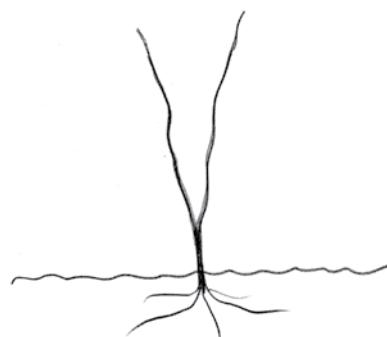

Омодашавӣ ба кӯчонидани растани:

Компостро ба тамоми масоҳати замин паҳн кунед,
яъне бо таносуби 7 кг барои 1 қатор.
Хокро то чуқурии 10 см побел кунед.

зичии бодиринг дар қаторҳо 70 смx70 см.

Ба хотири гирифтани ҳосили дукарата, ду шоҳай
поёни растаниро нигоҳ доред.

Қабл аз ба таноб такя кунонидан, растани бояд решай устувор дошта бошад (15 рӯз пас аз кӯчонидан ба хок).

Обёрӣ

Ба растани бо мақсади намнок нигоҳ доштани
ҳавои гармхона об диҳед.
Обро ба пояи растани диҳед.

Ҳосилғундорӣ 45-50 рӯз пас аз кӯчонидан оғоз меёбад ва аз 60 то 120 рӯз давом медиҳад.

Мавзӯи 12 УСУЛҲОИ ТЕХНИКИИ ИСТЕҲСОЛИ КАБУДӢ ВА ШАЛҒАМЧА (РЕДИСКА) ДАР ГАРМХОНАҲО

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
← →											

Ҳамагӣ давраи шалғамча аз 30 то 60 рӯз давом дода, ба ҳисоби миёна 50-60 рӯзро ташкил медиҳад.

Давраи райхон то 70 рӯз давом медиҳад, зоро гармии зиёдтар талаб мекунад.

Хокро барои кишти бевосита омода созед:

Пас аз помидор ё бодиринг хокро хуб побел кунед, то ин ки барои кишти навбатӣ мулоим гардад.

Дар вақти кишт ба ҳамроҳ кардани компост ҳоҷат нест.

Кишт

Дар хати 1-метра метавонед до 22 тухми бо дарозии байнаш 10 см кишт кунед.

Тухмиро ба чӯқурии 0,5 см кишт кунед. Ҳарорати хок набояд аз 12°C паст бошад.

Кишти тухмиро метавонед бо үсули паро-канда ва ё бо тартиби қатор дар ҷӯякҳо амалий намоед. Бо мақсади нигоҳ дошта-ни намнокӣ метавонед тухмиро бо плёнка рӯйпӯш кунед, вале эҳтимолият ҳаст, ки дар вақти нешзанӣ растаниҳо метавонанд аз меъёр зиёд гарм шаванд.

Намнокии ҳаворо бо роҳи обдиҳии мунта-зами ҳаррӯза ва на бо миқдори аз ҳад зиёд нигоҳ доред.

Мавзӯи 13

УСУЛҲОИ ТЕХНИКИИ ИСТЕҲСОЛИ ТУРБ (РЕДЬКА) ДАР ГАРМХОНАҲО

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
								←→			

Давраи умумии давомнокӣ

Агар дар оғози моҳи октябр ҳосил гирифтаний бошед, пас киштро дар миёнаи август оғоз бояд кард. Умуман, ҷамъоварии ҳосил пас аз 100 - 110 рӯзи кишт оғоз меёбад.

Ҳосилини ниҳоӣ моҳи ноябр тайёр мешавад. Пас, нигоҳдории турб дар таҳхонаҳо имконпазир мебошад.

Кишт

Тухмиро ба чуқурии 1см бо усули пароканда кишт кунед.

Зичии тухмӣ дар қаторҳо 15 см ва 40 см байнин чӯякҳо мебошад.

Обёрӣ – бисёр ва мунтазам (ба хушкшавӣ роҳ надиҳед).

Ҳочат ба ғизодиҳии хок нест.

Мавзӯи 14 УСУЛҲОИ ТЕХНИКИИ ИСТЕҲСОЛИ ҚАЛАНФУРИ БУЛҒОРӢ ДАР ГАРМХОНАҲО

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
	↔		↔								

ҚАЛАНФУРИ ШИРИН (БУЛҒОРӢ)

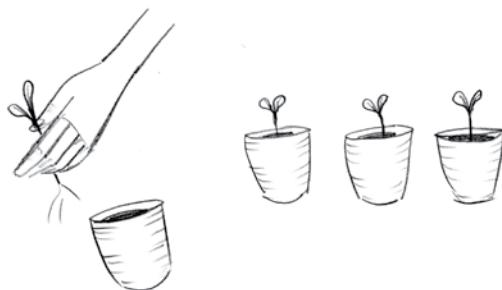
Давраи умумии давомнокӣ: аз 90 то 130 рӯз

- Давраи қаланфури ширини сабз 90 рӯз мебошад.
- Давраи қаланфури ширини зард ё сурх 130 рӯзро ташкил медиҳад.

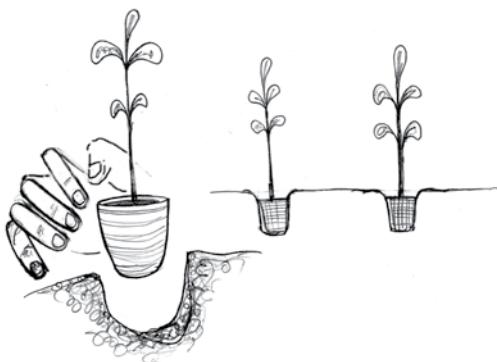

Неш задани тухмӣ пас аз 8-10 рӯзи кишт ба амал меояд

Ҳарорати ҳаво рӯзона бояд дар сатҳи 23-25°C ва шабона 18-20°C нигоҳ дошта шавад.

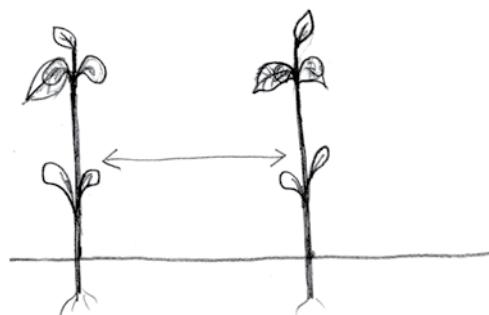
Кӯчонидани аввал ба тубак пас аз 15-20 рӯзи кишт ва пайдо шудани як адад барг амалӣ мегардад.

Кӯчонидани дуюм ба замин пас аз 45-60 рӯзи кишт ва рӯйидани 5 адад баргҳо амалӣ мегардад.

Ҳарорати хок бояд дар сатҳи 16-18°C нигоҳ дошта шавад.

Зичии ниҳолҳо: қаланфури ширин ё хӯд булғорӣ дар қатори бараҷ 70 см бо фосилаи 70 см парвариш карда мешавад.

Агар тубакҳо аз масолеҳи дар хок ҳалшавандӣ ё пӯсанда сохта шуда бошанд, пас метавонед тухмиро аввал ба тубак кишт карда, баъдан ниҳолҳоро ба замин бевосита бо тубакҳояшон кӯчонед. Ин амалро пас аз 40 рӯзи пайдо шудани 3 адад барг дар кӯчат иҷро кунед.

Растаниро то сатҳи қисми болои решаш бо хок пӯшонед.

Омодашавӣ ба қӯчонидани растани:

Компостро ба тамоми масоҳати замин паҳн кунед, яъне 7 кг барои 1 қатор.

Баъдан хок ва компостро то чуқурии 10 см омехта ё побел кунед.

Пас аз шукуфтани гули растани боз як маротиба бо таносуби 7 кг/ҷӯяк компост ҳамроҳ карда онро бо хок омехта кунед.

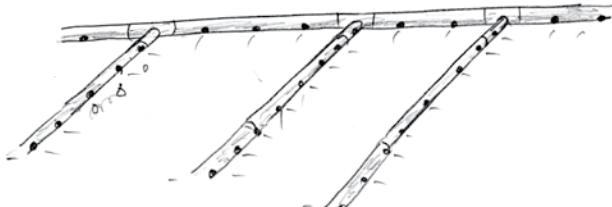
Компостро бо ҳаскашак паҳн кунед, то моддаҳои ғизоии дар таркиби он буда ба хок хуб ворид шаванд.

Обёри:

Ба растани бо мақсади то миқдоре, ки ҳавои гармхонаро намнок медорад об дихед.

Обро ба асоси растани дихед.

Ҳосилғундорӣ 45-50 рӯз пас аз қӯчонидан оғоз меёбад ва аз 60 то 120 рӯз давом медиҳад.

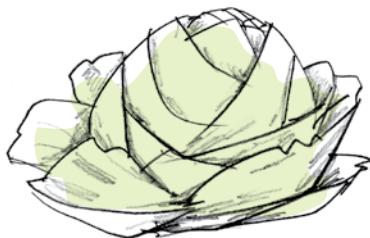

Системаи обёри қатрагиро дар масофаи 10 см дур аз пояи растани насл кунед.

Бо мақсади новобаста ба решаш об надодан, метавонед қатори хурдеро кашед.

Қаланфури булғорӣ дар таҳхона хуб нигоҳ дошта мешавад.

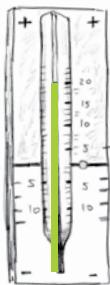
Мавзӯи 15 УСУЛҲОИ ТЕХНИКИИ ИСТЕҲСОЛИ КАРАМИ БАҲОРӢ ДАР ГАРМХОНАҲО

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
		↔	↔								

КАРАМИ БАҲОРӢ

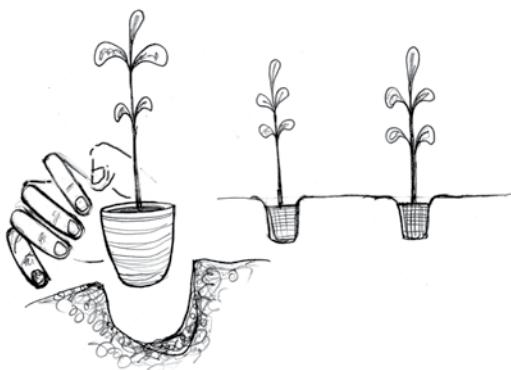
Кишт

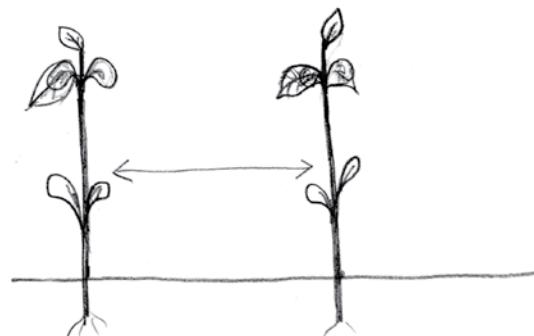
ҳарорати ҳаво дар вақти кишт бояд $23\text{-}25^{\circ}\text{C}$, ва на пасттар аз 12°C бошад.
Кӯҷонидан дар ҳароратҳои пасттар ҳам имконпазир мебошад.
Кишт бояд дар охири моҳи январ амалӣ гардад.

Киштро дар гармхонаи хурдҳаҷми нақбшакл (тоннелӣ), инчунин дар қуттӣ ва тубакҳо, ки дар навбати худ барои ин амал интихоби беҳтарин мебошанд, амалӣ мекунанд зоро, дар ин гуна шароит карам бо суръати нисбатан тезтар мерӯяд.

Пас аз 40-45 рӯзи кишт карам ба кӯҷонидан тайёр мебошад.

Зичӣ = дар қатори бара什 70 см растаниҳоро бо фосилаи 50 см ҷойгир мекунанд.

Пас аз 60-65 рӯзи кишт ва дар ҳолати аз миёна баланд будани ҳарорат, карам барои ҳосил тайёр мешавад.

Карам дар ҳарорати аз - 6°C то 30°C тару тоза нигоҳ дошта мешавад
қаторро метавонед то сатҳи поёни баргҳо кашед

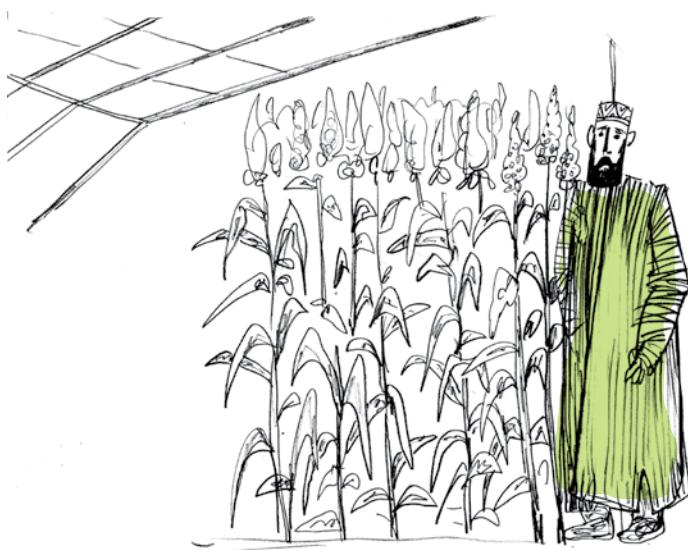
Обёрӣ

Обро бисёр дихед
Ҳатто метавонед ба баргҳо низ об поshed.
Обёриро бегоҳӣ ичро намоед.

Мавзӯи 16 УСУЛҲОИ ТЕХНИКИИ ИСТЕҲСОЛИ ПОРУИ РАСТАНӢ (ЗЕЛЕНОЕ УДОБРЕНИЕ) ДАР ГАРМХОНАҲО

ПОРУИ РАСТАНӢ

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
							↔				

Поруи растани дар даруни гармхона парвариш шуда пас ба хок ҳамроҳ карда мешавад.

Поруи растани бо мақсадҳои зерин истифода мешавад:

- баланд бардоштани ҳосилнокии замин
- баланд бардоштани намнокии хок
- зиёд кардани захираи нитрогени (азот) хок, агар пору аз растаниҳои лӯбиёгӣ бошад

Ҳамчунин метавонед лӯбиёи мунго (мош) ё себарга (клевер) кишт кунед.

Киштро охири моҳи июн ва аввали июл амалӣ гардонед.

Зичӣ барои кишт 0,5 кг/сотих
Кишт кунед, пас об диҳед.

Барои ҷойҷуворӣ:

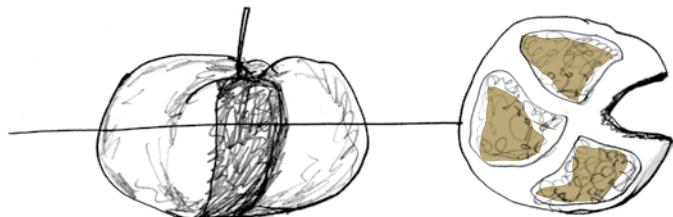
Вақте, ки растани аз 15-20 см баланд мешавад, онро қайчӣ кунед. Навдаҳои буридашударо дар рӯи хок партоед, онҳо компост мешаванд.

15 рӯз қабл аз кишт ё кӯҷонидани зироати нав ҷойҷувориро боз қайчӣ кунед ва буридаҳоро бо хоки гармхона ба чукурии 10-15 см омехта кунед.

Ба хок об диҳед.

15 рӯз интизор шавед, пас хокро мисли ҳарвақта барои зироати навбатӣ омода кунед.

Мавзӯи 17 ҲОДИСАҲОИ ФИЗИОЛОГӢ - НЕКРОЗ ВА ПӮСИШИ МЕВА ВА ПОМИДОР

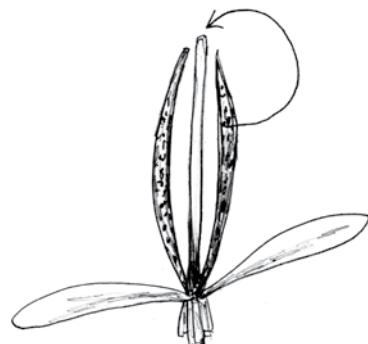

Аломатҳо: Некрози як қисми помидор

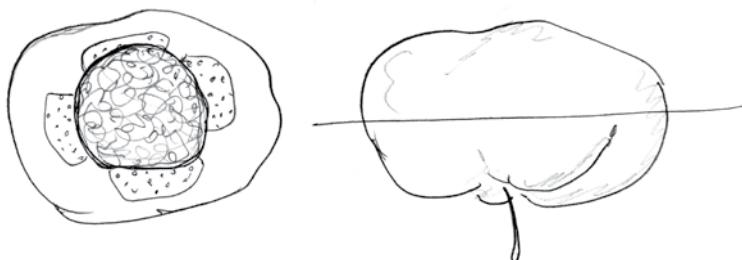
Сабабҳо:

Сабаби ин муаммо дар гардолудшавии нокифояи растаниҳои гармхона дар фасли зимистон мебошад.

Дар фасли зимистон гардолудшавӣ бо якчанд сабабҳои зерин амалӣ намегардад: ҳарорати ниҳоят пасти ҳаво, набудани шамол, ва набудани ҳашаротҳои гардолудкунанда.

Илоҷ: пояи гулро такон дода, бо мӯйқалам (кисточка, щётка) гардро дар ҳудуди гармхона пошед.

Аломатҳо: Мевави пӯсида

Рангаш сурх, вале дохилаш сиёҳ, мӯлоним (сустак).

Илоҷ: Меваро кандан ва партофтан.

Мавзӯи 18 ҲОДИСАХОИ ФИЗИОЛОГӢ – ДУМЧАИ СИЁХ ВА МЕВАИ ТАРКИШДОР

Думчаи сиёҳ

Аломатҳо: думчаи сиёҳ, доғи сиёҳи хурд дар пояи мева, ки оҳиста-оҳиста мебарояд.

Сабаб: Обёрии аз ҳад зиёд ба норасони ҳаво барои нафасгирии решашо овардааст, инчунин дар дигар мавридҳо миқдори об аз меъёр кам буд.

Илоҷ: ба миқдори кам ва тез-тез обёрӣ намудан.

Меваи тарқишдор (кафидагӣ)

Аломатҳо: тарқиш дар рӯи мева.

Сабаб: обёрии нодуруст

Вақте, ки растани помидорро, ки аз ҳад ташнаи об аст обёрӣ
мекунанд, растани оби аз меъёр зиёдро ба худ чиббида ме-
гирад,
ва дар натиҷа мева аз об варам мекунад ва дар худ тарқиш
пайдо мекунад.

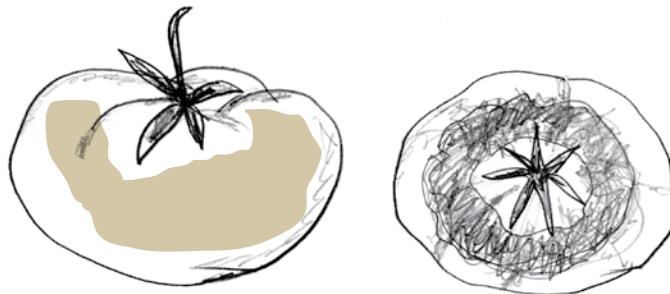

Илоҷ:

Обёрии мунтазам бо санҷидани ҳарорати об, то ин ки ақаллан бо ҳарорати хок баробар бо-
шад.

Обёриро дар вақти саҳарӣ гузаронед.

Мавзӯи 19 ҲОДИСАХОИ ФИЗИОЛОГӢ ДОҒИ САБЗ ДАР ПОМИДОР, ПЕЧИДАШАВИИ БАРГ

Доғи сабз

Аломатҳо: доғи сабз дар қисми сахти мева.

Сабаб: нурҳои офтобӣ бевосита бо ҳарорати баланд ба мева таъсир меқунанд
-норасонии Калий

Илоҷ:

- Растваришо ба чои соя гузоред
 - Баргҳои дар болои мева бударо набуред, онҳо меваро аз офтоб эмин медоранд
 - Парвариши навъҳои дигар ва ба нурҳои офтобӣ тобоварро ба назар гиред
- Аз тарафи растаний аз хӯд кардани калийро таъмин намоед.

Печидашавии барг

Аломатҳо: барг печида мешавад.

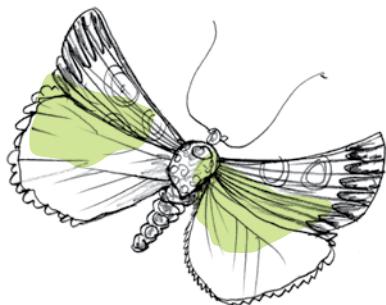
Сабаб: ҳарорати баланд ва намнокии паст
Бо мақсади аз ҳисоби бухоршавӣ гүм накардани об,
растаний сӯрохӣҳои баргҳояшро пӯшида, аз нафасгирий боз-
меистад.
Бо ин роҳ растаний инкишофашро бозмедорад.

Илоҷ: навъи дигареро дастрас кардан лозим меояд, зеро,
ки навъи
истифода шуда истода ба шароитҳои иқлими мутобиқ
нест.
Дар ҳолате, агар печидашавии баргҳо танҳо 4-5 соат дар вақти
гармтарини рӯз ба амал ояд, он гоҳ ба инкишофи растаний таъсир намерасонад.

Мавзӯи 20

ҲАШАРОТИ ЗАРАРРАСОН | ШАБПАРАКИ ЗИМИСТОНА,
ТАСМАКИРМИ ДЕРӢ, КИРМИ ХОКИСТАРӢ,
ШАБПАРАКИ ШАБОНА

Шабпараки зимиستона

Zarap: реша ва қисми поёни пояи растаниро мекӯрад.

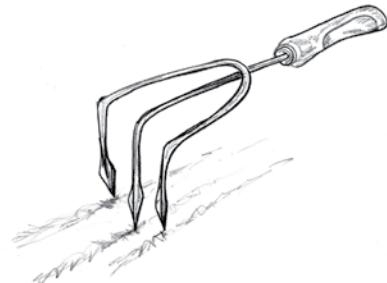
гусеница озимой совки

Zarap: ба решаи растани ҳӯҷум мекунад.

Bright-line Brown-eye

Zarap: ба мева, баргҳо ва навдаи растани ҳӯҷум мекунад.

Бо ин ҳашаротҳо чӣ тавр бояд мубориза бурд:

Хокро коркард кунед: ба воситаи хаскашак давраи афзоиши тасмакирмҳоро вайрон кунед

Шабпаракҳоро ба воситаи домҳои феромонӣ (ловушка) нест кунед

Ба даруни гармхона ҳашаротҳои фоидаоварро ворид созед, то онҳо зараррасонҳоро шикор кунанд.

Инчунин бар зидди ҳашароти зараррасон метавонед аз батсилла туренгидцит истифода баред.

Мавзӯи 21 ЗАРАРРАСОН | ТРИПС

Зарар: рӯи баргро меҳӯрад.

Роҳҳои мубориза:

Истифодаи ҳашароти ёрирасон: оруи хурд, гаҳворачунбон, ladybug - момохолак (beetle), green lacewing-тиллоҷашмак.

Мавзӯи 22 ЗАРАРРАСОН | КИРМИ СИММОНАНД (ПРОВОЛОЧНИК)

Зарар: ба решоҳо ҳӯчум намуда, онҳоро то сатҳи хок меҳӯрад.

Бо ин ҳашаротҳо чӣ тавр бояд мубориза бурд:

Хокро якчанд маротиба шудгор кунед, то ин ки паррандагон онҳоро пеш аз қӯҷонидан хӯранд. Ин амалро на кам аз 2-3 маротиба бо фосилаи мӯайян такрор кунед.

Ҳангоми қӯҷонидан метавонед решоҳои помидор ва бодирингро бо хокай омодашудаи дендробацилин ҳимоя кунед.

Мавзӯи 23 ЗАРАРРАСОНХО | ШАБУШИ РАСТАНӢ ВА АЛЕЙРОД (ҚАНОТСАФЕДАК): ҲАШАРОТҲОИ МАКАНДА

Шабуши растани

Зарар: баргҳо пажмурда мешаванд, ҷамъ мешаванд, пайдошавии шира (шакарак) дар рӯи баргҳо.

Қанотсафедакҳо

Пашшахои хурди сафед, ки қисми пушти баргрҳоро меҳӯранд.

Зарар: баргҳо пажмурда мешаванд.

Онҳо сирояткунандагони асосии бемории мозаикаи бодиринг ва дигар вирусҳо мебошанд.

Воситаҳои мубориза:

1: дар сурати ҳанӯз заиф будани сироят, бо собуни сиёҳ:

1 қошуқ собуни сиёҳро барои ҳар як 1 литр оби тозаи ширгарм омехта кунед
Маҳлули тайёршударо пас аз ғуруби офтоб, vale пеш аз торик шудан ба растаниҳо пошед.

2: дар ҳолати таъсир накардани собуни сиёҳ ҳашароти ёрирасонро истифода баред.

3: дар сурати сирояти шадид маҳлули зеринро омода созед:

Таносуб: 1 кг хокистар (хокистари чӯб, ҳошок, на ангишт) барои ҳар 8 литр оби чӯшонида шуда омехта карда, маҳлулро дар давоми 2 рӯз бо сарпӯш нигоҳ доред.

Маҳлулро полоида (фильтровать) ба оби аз хокистар тозашуда 40 г собуни сиёҳ ҳамроҳ кунед.
Ва пас ба растаниҳо пошед.

Мавзӯи 24

БЕМОРИИ ХОК Ё ИН КИ БЕМОРИИ КАМҚУВВАТИИ ЗАМИН

Инҳо мағор ё пӯпанак (грибок) мебошанд, ки дар реше ривоҷ меёбанд.

Пӯсиши реше / пӯсиши сиёҳи реше

Аломатҳо:

Пояи растаний дар сатҳи хок ранги сиёҳ шуда, растаний ба замин меафтад.

Вақте, ки растаний аз хок берун карда мешавад, решашаш сиёҳу пӯсида аст, инчунин растаний то замони афтидан бо суръати суст инкишоф меёфт.

Сабаб: проблема шояд аз давраи кӯчонидани растаний оғоз шуда бошад. Мисол обдиҳии аз меъёр зиёд, нафасгир шудани решашо ба пайдо шудани мағор оварда мерасонад.

Чора

Ҳангоми кӯчонидани растаний обро аз меъёр зиёд надиҳед.

Антракноз ва Фитофториоз

Аломат: Намӯди носолими растаний, инкишофёбиаш суст ва баргҳои рангпарида.

Растаний заиф, инкишофёбиаш мушкил, баргҳо рангпарида

Фузариоз = отashi бактерияйӣ

Аломат: растаний пажмурда мешавад, дар давоми як ҳафта ҳушк мешавад (диққат дихед, зоро растаниҳои сармозада низ ҳамин гуна аломатҳоро доранд, вале танҳо дар давоми 1 ё 2 рӯз).

ИН БЕМОРИХО ЧӢ ТАВР ПЕШГИРӢ КАРДА МЕШАВАНД?

Ҳангоми киштардонӣ эҳтиёт бошед, то сабзвотҳои дорои як оила бударо якҷоя кишт накунед. Профилактика = тухмиҳоро бо перманганати калий, ки дар доруҳонаҳо дар фурӯш аст, коркард кунед. $1\text{g} = 2,00$ сомонӣ. Тайёр кардани маҳлул: 2 г ба 10 литр. Тухмиро ба маҳлул ба муддати 20 то 30 дақиқа ҷой кунед, ва пеш аз кишт дар муддати 6 соат онро ҳушконед.

ИН БЕМОРИХО ЧӢ ТАВР МУОЛИЧА МЕШАВАНД?

Растаниро бо хоки дар гирди он буда решакан кунед.

Зироатҳои боқимондаро дар оташ сӯзонед.

Агар дараҷаи сироятшавӣ баланд бошад (зиёда аз 50% тамоми масоҳати қитъа), он гоҳ хокро ба воситаи соляризатсия бояд безарар кард. Агар гузаронидани соляризатсия ғайриимкон бошад, пас дар ин қитъа аз кишти сабзвотҳои як оила ба муддати 7 сол даст қашед.

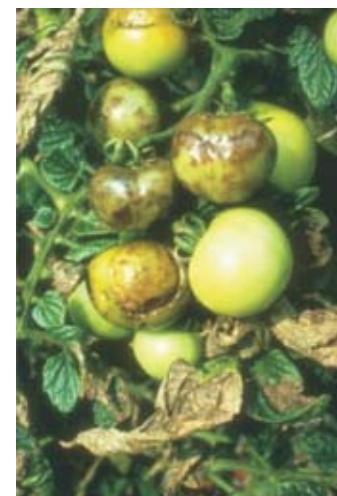
Мавзӯи 25

БЕМОРИҲО: ОИДИУМ ВА МИЛДЮ

Милдю

Аломатҳо:

Баргҳо ранги сиёҳтоб шуда хушк мешаванд, вале намерезанд. Беморӣ аз қисми поёни растани оғоз ёфта тадриҷан ба самти боло авҷ мегирад. Пӯстлоҳи мева ранги чигарии мармариро мегирад.

Оидиум

Аломатҳо:

Дар қисми пушти баргҳо мағори сафедранг пайдо мешавад. Рӯи баргҳо ранги зардро мегирад.

Штамми мағори (грибок) милдюи бодиринг ва помидор аз ҳамдигар фарқ мекунанд, ҳол он, ки аломатҳои якхела доранд, вале ба якдигар сироят намешаванд.

Дар ҳар ду ҳолат сабаб дар сатҳи намнокӣ ва ҳарорати ҳаво мебошад.

Сарчашмаи ин bemorӣ шамол мебошад.

Барои пешгирии милдю:

Вентилятсияи гармхонаро ба таври дуруст гузаронед ва зироатҳоро он қадар зич кишт нақунед.

Муолиҷа

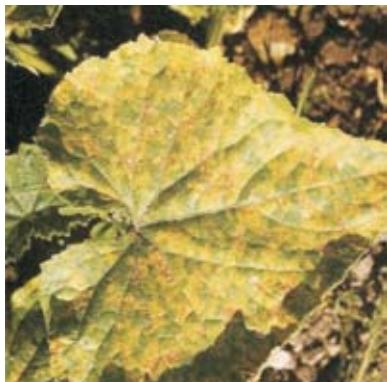
Муолиҷаи милдю ва одиум:

Маҳлули бикарбонати натрий ва ё бикарбонати калийро бо таносуби 10г ба 1 литр об тайёр карда ба барг ва меваҳои bemorshuda пошед.

Ҳамчунин пеш аз пухта расидани мева метавонед сулфурро истифода баред.

Мавзӯи 26

БЕМОРИҲО | ВИРУСИ МОЗАИКА/ВИРУСИ ТАМОҚУ

Аломат:

Дар рӯи баргҳо доғҳои рангашон тағйирёфта пайдо мешаванд. Растани оҳиста-оҳиста хушк мешавад.

Сабаб:

Вирус дар натиҷаи газидан (нешзани) –и шабуши растани ва қанотсафедакҳо паҳн мешавад.

Вируси мазкур дар растаниҳои пир пайдо мешавад. Вирус заиф-кунанда буда маҳсусан аз растаниҳои пир ба растаниҳои чавон сироят мешавад.

Чора:

Ба афзоиши ҳашаротҳои ба монанди шабуши растани ва қанотсафедакҳо роҳ надиҳед.

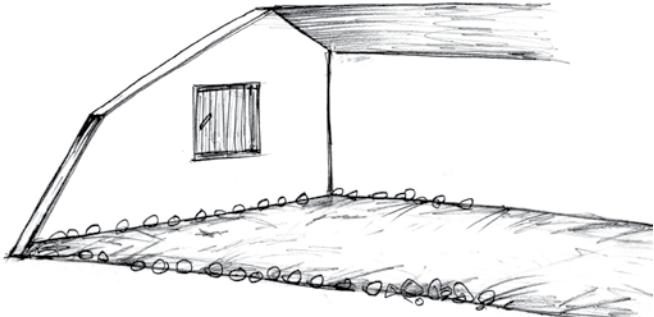
Мавзӯи 27

ОФТОБХЎРОНӢ БО МАҚСАДИ БЕЗАРАР ГАРДОНИДАНИ (ДЕЗИНФЕКСИЯ) ХОК

Бемории шадиди хокро бо үсули соляризатсия ё худ офтобхўронӣ табобат кардан дар навбати худ аз ба пуррагӣ иваз кардани хоки қитъа беҳтар мебошад.

Офтобхўронӣ чист?

Ин баланд шудани ҳарорати хок ба дараҷаи зиёда аз 80°C мебошад, ки дар натиҷа сабабгорҳои бемориҳои гуногун (мағор), бактерияҳо, ҳашаротҳои зараррасон) ва алафҳои бегона нобуд мешаванд.

Ичроиш:

Дар фасли тобистон: гузаронида мешавад (барои таъсирнок үсули мазкур ҳатман 3 рӯзи офтобии пай дар пай лозим аст):

- Хокро ҳамчун барои кишт омода созед
- Ба миқдори зиёд ба хок об диҳед
- Пас аз обдиҳӣ рӯи хокро зуд бо плёнка ё рӯйпӯши шаффофи бесӯрох рӯйпӯш кунед.
- Канорҳои рӯйпӯшро бо хок хуб маҳкам кунед. .
- Дар рӯи хоки рӯйпӯшшуда қадам намонед.
- Дари гармхона ва тирезаҳои ҳаводиҳиро маҳкам кунед, то ҳарорати ҳаво боз ҳам баланд шавад.
- Агар гармхона бо полиэтилен рӯйпӯш шуда бошад, пас рӯйпӯши хокро ба муддати 3 ҳафта ва агар гармхона кушода бошад, пас рӯйпӯшро ба муддати 1.5 моҳ гузоред. –

Барои кишти зироати навбатӣ хокро ба чӯқурии аз 10 см камтар коркард кунед.

Ба воситаи ин үсул ҳосилнокии хок нигоҳ дошта мешавад, ки дар навбати худ ҳангоми ивази пурраи хок ба даст намеояд.

Мавзӯи 28 ИДОРАКУНИИ ИҚЛИМИ ГАРМХОНА: РЎЙПўШИ ШАБОНА

Омода кардан ва кушодани плёнка

Бо мақсади барои парвариши растани фароҳам овардани шароити хуб ҳатман дар фасли баҳор плёнкаро бояд гирифт ва дар фасли тирамоҳ онро бояд насб кард. Вақти гирифтан ва насли плёнка дар минтақаи кӯҳи ё ҳамвор ҷойгир будани гармхона вобастагӣ дорад.

Дар минтақаи ҳамвор: аз 0 то 800 м баландӣ аз сатҳи баҳр.

Нимаи моҳи октябр: вобаста ба ҳарорати ҳаво ва агар дар ҳолати аз 12°C паст будани ҳарорати шабона гармхонаро рўйпӯш кунед.

Нимаи моҳи апрел: агар ҳарорати рӯзона аз 30°C ва шабона аз 12°C боло бошад, гармхонаро кушоед.

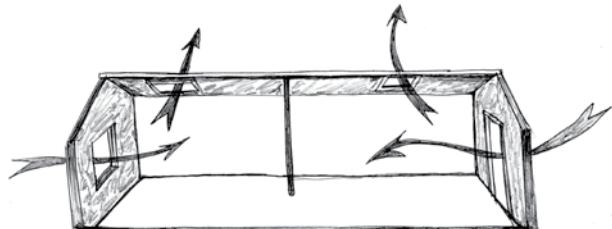
Минтақаи кӯҳсор (дар баландии зиёда аз 800 м аз сатҳи баҳр).

Нимаи моҳи сентябр: дар ҳолати аз 12°C паст будани ҳарорати шабона гармхонаро рўйпӯш кунед.

Нимаи моҳи май: агар ҳарорати шабона аз 15°C боло бошад, гармхонаро кушоед.

Ҳаводиҳии гармхона

- бодиқкат ҳарорати ҳавои дарун ва берун аз гармхона назорат кунед.
- ҳаводиҳиро аз рӯи тартиби зерин гузаронед.

	рӯз				шаб			
T° пасттарини дохилӣ	>20	15<Т°<20	>12	<12	>15	>15	<15	<15
T° баландтарини берун	>20	15<Т°<20	<12	<12	>15	<15	<15	<15
Чиро кушодан лозим аст?	Тирезаи бомӣ, дар, тиреза	Пурра кушодани тирезаи бомӣ	Нимкушо кардани тирезаи бомӣ	Камтар кушодани тирезаи бомӣ	Тирезаи бомӣ, дар, тиреза	пӯшидан	пӯшидан	пӯшидан

- Дараҷаи намнокии ҳаворо санҷед
- агар намнокӣ аз 80% кам бошад, пас ба рӯи хок об дижед.

Мавзӯи 29 ИДОРАКУНИ ИҚЛИМИ ГАРМХОНА: НАСБ КАРДАНИ ПЛЁНКА

Барои парвариши сабзавот (помидор, бодиринг) ба истифода аз плёнкаи дуқабата ҳочате нест, зоро дар ин ҳолат дар гармхона гармӣ чамъ шуда, вале равшани кам ворид мешавад. Новобаста аз ин, плёнкаи дуқабата барои парвариши кабудӣ ва сабза мувофиқ мебошад.

Раванди насби плёнка:

- аз боло оғоз намоед пас аз поён ва баъдан аз пахлӯҳо

Пахлӯҳои гармхона:

Барои вазн аз сангӣ лой истифода намоед.

Ё ин ки, метавонед дар гирди таҳтаҷӯбе печонида по мек ба девор занед.

Дар қисми поён насб кардан:

- Агар имконият бошад ҷоҳе кофта полиэтиленро ба он ҷой кунед ва бо хок пур кунед.
- ё
- дар гирди таҳтаҷӯбе печонида бо мек насб кунед.

Барои аз шамол эмин доштани плёнка:

Тасма ё канабро аз боми гармхона ба поёни он ба воситаи вазн ё таҳтаҷои дар девор насб шуда кашед.

Барои кам шудани соя, тасмаву канабҳоро дар болои чамбараҳо (балка) ҷойгир кунед.

Барои самаранокии полиэтилен:

- соҳтори металиро бо маҳлули зидди зангзаний ё ранги равғаний ранг кунед.

Барои гирифтан ва нигоҳ доштани плёнка:

- Плёнкаро дар шакли қубур пеҷонида, онро ба даруни гармхона равон кунед, то оби боришишт дар он ҷамъ нашавад.
- Бо мақсади аз таъсири офтоб нигоҳ доштан, плёнкаро то қадри имкон хурдҳаҷм пеҷонед.

Мавзӯи 30 ИДОРАКУНИИ ИҚЛИМИ ГАРМХОНА: РЎЙПўШИ ШАБОНА

Рўйпўши шабона имкон медиҳад, ки гармии дар муддати рўз чамъшуда нигоҳ дошта шавад. Бо истифодай танҳо плёнка, дар вақти шаб 70% гармй аз гармхона берун мешавад.

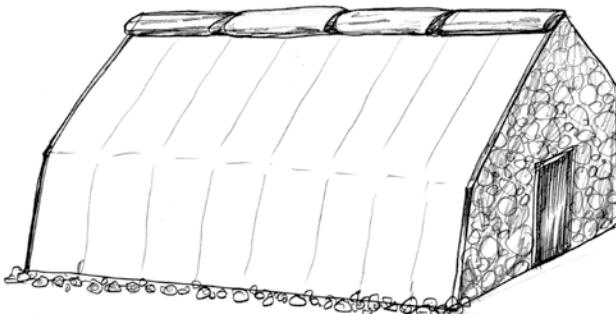

Насбкунӣ

Аз тарафи берун болои гармхонаро бо бистарҳо (одеяло) пай дар ҳам гузоред. Онҳоро ба рўи плёнка кушоед. Аҳамият дихед, то тамоми масоҳати полиэтилен бо бистарҳо пўшида шавад.

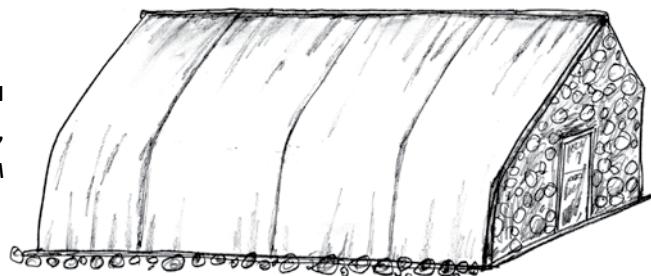
Роҳҳои гуногуни печонидани бистарҳо инҳоянд:

- Ду адад канабро ба қисми поёни рўйпўш васл кунед то бо воситай онҳо рўйпўшро кушодан ва пўшидан тавонед.
- Рўйпўшро дар гирди тахта ё қубури дарози оҳанин печонед.

Таври истифодабарӣ:

- Пагоҳӣ, вақте, ки офтоб ба гармхона мерасад, рўйпўшро аз поён ба болои гармхона мустаҳкам печонед, то ин ки аз таъсири шамол кушода нашавад.

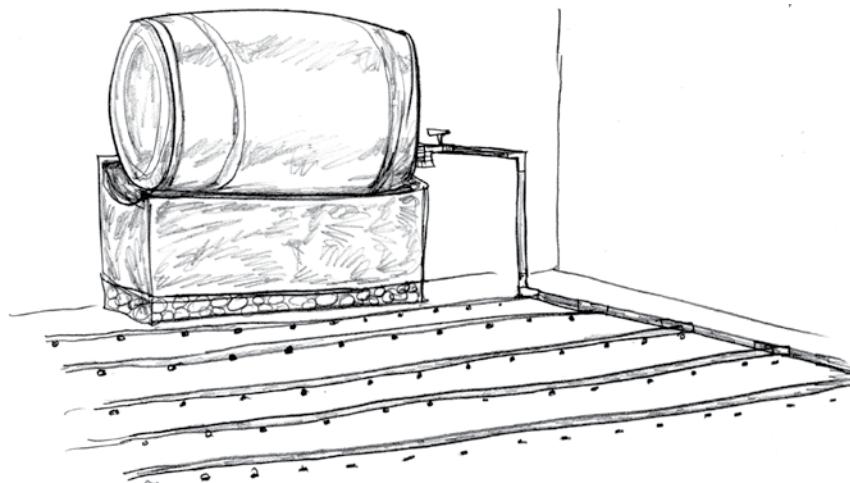
Бегоҳӣ, тақрибан 15 дақиқа қабл аз он, ки нурпошии офтоб ба гармхона қатъ мегардад, рўйпўшро аз боло ба поён то ба пуррагӣ маҳкам шудани гармхона кушоед.

Дар фасли зимистон, ё рўзҳои беофтибӣ рўйпўшро дар фосилаи аз соати 11:00 то 15:00 ба муддати на кам аз 4 соат кушоед. Дар ин ҷо таносуби байни талабот ба равшаний ва талафи гармиро таъмин намудан лозим меояд.

Мавзӯи 31 НАСБ КАРДАНИ СИСТЕМАИ ОБЁРИИ ҚАТРАГӢ

Системаи обёрии қатрагӣ барои зироатҳои дар гармхона парваришшаванда, ки ба обёрии мунтазам ва камҷаҷм эҳтиёҷ доранд, хеле қулай ва самаранок мебошад, зоро бо системаи мазкур об аз буҳоршавӣ талаф намешавад.

Дар фасли зимистон истифодай оби бо ҳарорати хок ба робарбуда тавсия дода мешавад. Дар даруни гармхона ҷойгир шудани зарфи об имкон медиҳад, то ҳарорати обва хок дар як сатҳ бошанд. Усули мазкур растаниҳоро аз бархӯрди ҳароратӣ эмин медорад.

Зарфи обро дар баландии аз 1 то 1.5 м аз сатҳи замин насл карда. Барои обёйи фишори мунтазамро таъмин намоед.

Зарфро ба қубури асосӣ пайваст карда, дар қубур ҷумак (кран) васл кунед. Қубурро то қисми оғозшавии қаторҳо кашед.

Дар назди ҳар як қатор қубурҷаҳои иловагӣ (отвод) васл карда, онҳоро ба қубури асосӣ пайваст кунед пас, қубури асосиро бо қубури иловагӣ, ки худ сӯроҳиҳо ё ҷумакҳои қатрагӣ дорад васл кунед.

Барои ҳар намуди зироат, ки ба об эҳтиёҷоти гуногун доранд, системаи обёрии мустақилро васл намоед. Мисол, метавонед барои обёрии бодиринг як қубур ва барои помидор низ қубури алоҳидаро васл кунед.

Ҳангоми ҷараёни обдиҳӣ кори ҷумакҳои қатрагиро назорат кунед, то об ба ҳамаи растаниҳо хуб дастрас шуда истода бошад.

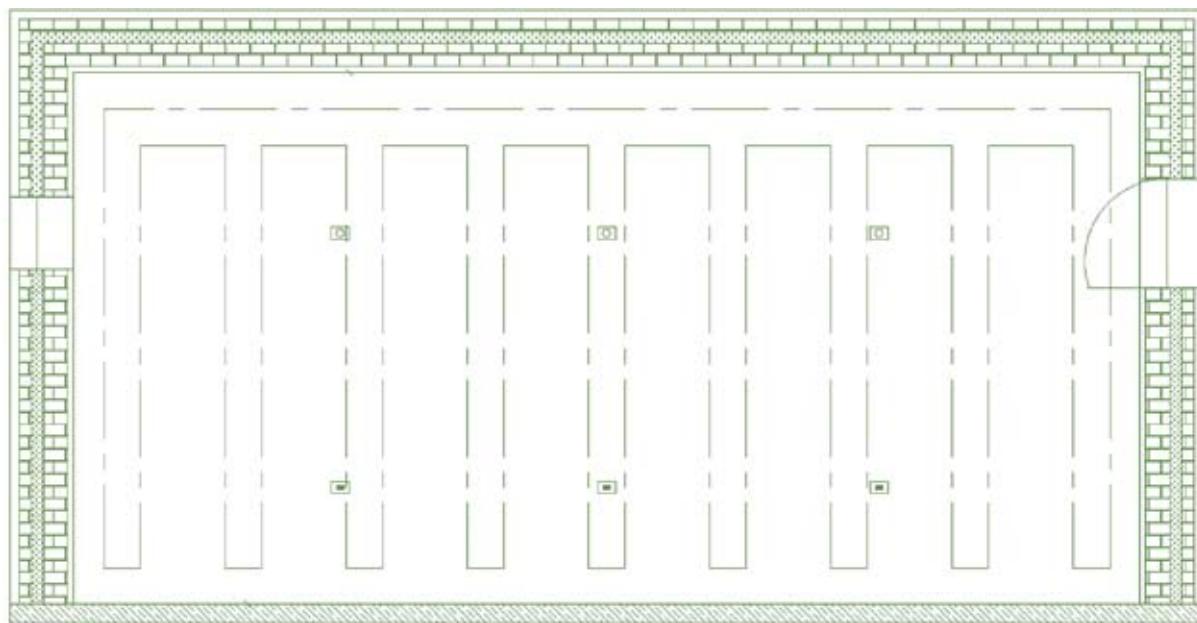
Ҳарорати обро ҳама вакт бояд баланд нигоҳ дошт:

Дар фасли зимистон обдиҳӣ шояд дар як ҳафта як маротиба амалӣ гардад.
Дар фасли тобистон ҳар 2 рӯз.

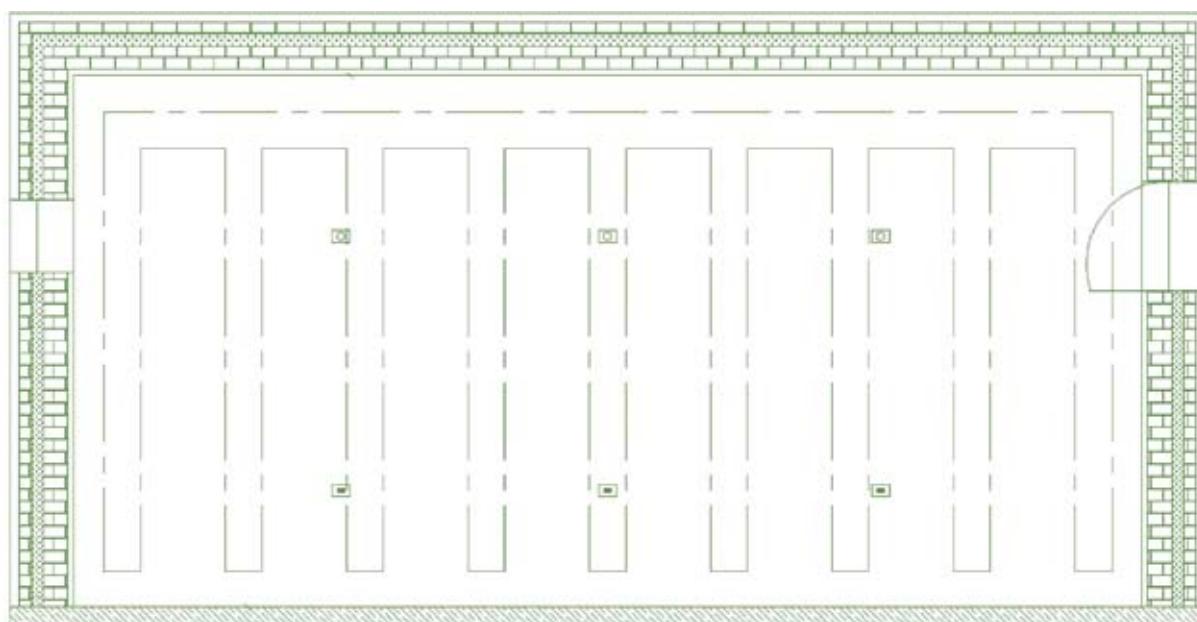
Мавзӯи 32

МАВҚЕИ ТАВСИЯШУДА БАРОИ ЧОЙГИР КАРДАНИ
ГАРМХОНА

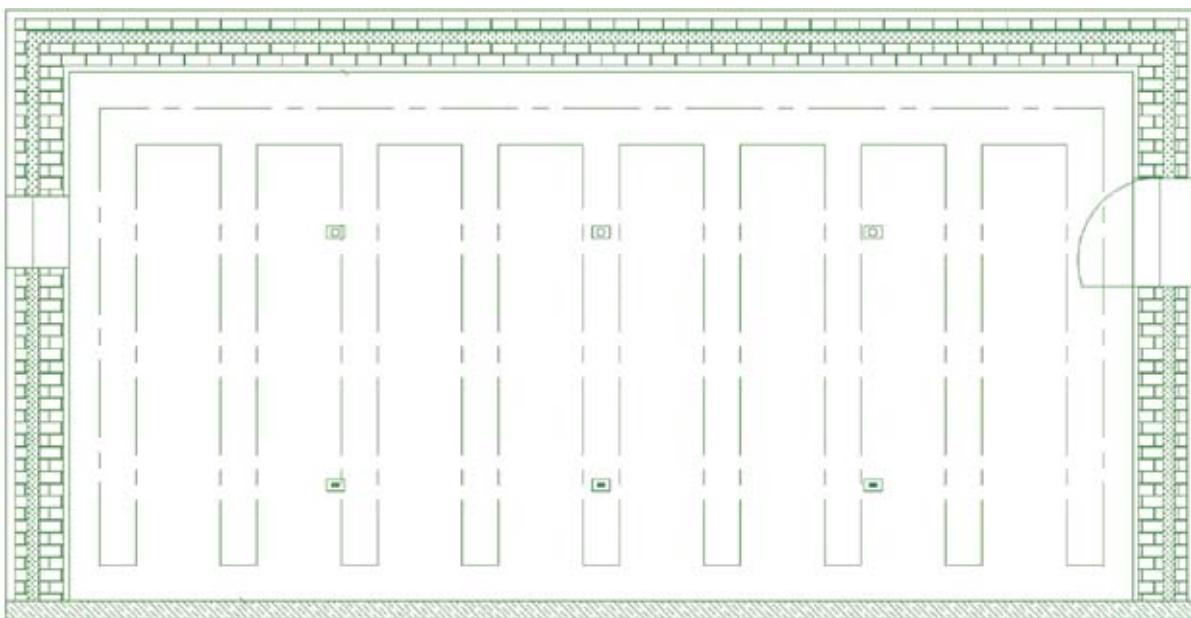
Зироати тирамоҳӣ

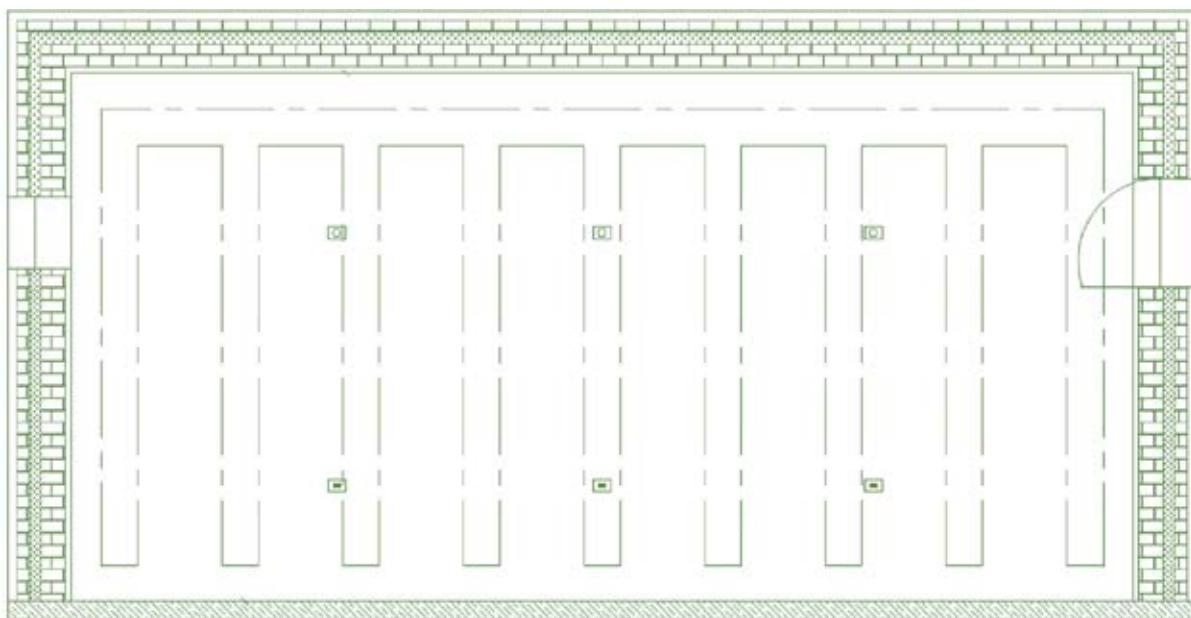
Зироати зимистона

Зироати баҳорӣ

Зироати тобистона

Мавзӯи 33 ПОЛИЭТИЛЕН, ТУХМӢ, ОБЁРИИ ҚАТРАГӢ

Шахсони зерин метавонанд полиэтилен ва тухмии хушсифатро дастрас карда дар мағозаҳояшон барои шумо ба фурӯш монанд:

Озодона бо онҳо тамос гиред:

Дар ҷамоати Фондарёи ноҳияи Айнӣ:

Қосимов Шодимурод

92 757 5133

90 240 3845

Суроға: бозори шаҳраки Сарвода, мағозаи “Фарзона”

Дар ҷамоати Ошобаи ноҳияи Ашт:

Юлдошев Шерзод

92 809 8087

Деҳаи Аппони Боло

330x

GERES - ТОЧИКИСТОН

Суроға: Чумхурии Тоҷикистон, шаҳри Душанбе, кӯчаи Ҳамза Ҳакимзода 79
Телефон: (+992) 37 880 65 64
E-mail: tajikistan@geres.eu
Web: www.geres.eu

ОЧОНСИИ ДАСТГИРИИ РАВИШҲОИ ИНКИШОФИ НОВ

Суроға: Чумхурии Тоҷикистон, шаҳри Хӯҷанд, кӯчаи Ленин 20-34
Телефон: (+992 34) 224-53-20; 6-03-62
E-mail: office@agencynau.tj
Web: www.agencynau.tj